

- Research Article -

THE LEGAL REGIME OF ISLANDS UNDER UNCLOS:
NEW DEVELOPMENTS AND CHALLENGES*

Prof. Dr. Ademuni-Odeke**

ABSTRACT

Disputes over sovereignty and the delimitation of maritime zones of islands has replaced traditional maritime boundary disputes between coastal and island states. This is due new developments and challenges to the regime especially since UNCLOS 1982. Reasons for these developments include the: resurgence of maritime nationalism; legacy of arbitrarily-drawn colonial boundaries; scramble for marine natural resources; clamor for renewable energy resources from these islands; emergence of the blue economy; effect of global warming on the island states; and national defence and security concerns. Foremost, among the disputed areas are the conflicting claims in the: South China Sea; Aegean Sea; Falklands Islands; and the Arctic. Against this background, this article analyses the effect of these challenges and developments on the causes of disputes over the hitherto established legal regime of islands under UNCLOS 1982.

^H Hakem denetiminden geçmiştir.

* Bu makale 04.06.2018 tarihinde Yayınevimize ulaşmış olup, 09.11.2018 tarihinde birinci hakem; 25.10.2018 tarihinde ikinci hakem onayından geçmiştir.

** Visiting Professor, Bilkent University Law School; Visiting Professor and Special Advisor to DEHUKAM, Ankara University Faculty of Law (ORCID ID: orcid.org/0000-0002-1573-6171).

Keywords: International Law, UNCLOS, Regime of Islands, Rocks and Uninhabited Islands, Maritime Zones, Delimitation of Maritime Zones.

I. INTRODUCTION

The importance of islands under international law has fluctuated over time, but it is only since the creation of the exclusive economic zone (EEZ) and the precise delineation of the continental margin, two new concepts introduced during the third United Nations Conference on the Law of the Sea (UNCLOS III, 1973–1982) that matters seem to get out of hand. The areas of contention seem to be the Aegean Sea (Turkey vs Greece), Rockall (between UK vs Ireland), the Falkland Islands (UK vs Argentina) and the Southeast Asian islands (China vs Japan, Kampuchea, the Philippines, and Vietnam). Those who stand to benefit want maximum, while the opposing side want minimum maritime zones. Among the non-conflicting but potential problem areas are the: Channel Islands (UK vs France); Madeira Islands (Portugal and Morocco/Saharan Republic); and the Canary Islands (Spain vs Morocco/Saharan Republic).

Historical problems were caused by the apparently one-sided way in which islands were allocated or conquered and the boundary delimited. Recently problems have arisen due to the: scramble for minerals, fisheries and other ocean resources; scramble for seabed resources; effects of global warming; scramble for maritime-based renewable resources; maritime nationalism; and national security considerations. The problem has been exacerbated by the mainly Chinese practise of extending maritime

zones of un-inhabited islands, constructing artificial islands, air and maritime bases and monitoring zones for security and defence reasons. Island and Archipelagic countries have special interest in, and follow, these developments with keen interests. There are two issues here: one reopening delimitation of national boundaries; the other questioning the increasing demands for extension of island maritime zones. As the saying goes, it is ironically like being caught ‘between the blue sea and the hard rock’.

This paper explores the contentious issue of islands and their associated claims to maritime jurisdiction in international law generally and under UNCLOS 1982 (the ‘Convention’) in particular. The article is not intended to be an exhaustive consideration of this rather critical and complex subject but rather to revisit and provide an overview reminder in view of recent changes, developments and challenges. In its presentation, the article is divided into this Part I and a further 5 other Parts dealing with: the legal regime of islands, enumeration of 20 leading island disputes, focus on issues and problems, colonial legacy, new developments, new challenges, security considerations and concluding remarks.

II. THE LEGAL REGIME OF ISLANDS

In the Convention, islands are widely covered under several provisions although not all are relevant for this article. For instance Archipelagic States, as defined in of the Convention¹, are excluded from the issues raised in this paper, because, ‘their inter-connecting waters and natural

¹ Articles 46(a) and 46(b).

features which are so closely inter-related that such islands, waters and other natural features form an intrinsic geographical, economic and political entity, or which historically have been regarded as such² and as such do not cause intrinsic problems. Secondly, because they have own rules of delimitating maritime boundaries³ which, unlike islands subject of this article, do not affect adjacent states, economically or otherwise⁴.

The remaining island categories may, however, cause problems. Those are the concerns of this article. These are more completed First are problems caused by the construction of artificial Islands and installations⁵. For instance, with regard to the hs, the Convention provides for freedom to construct artificial islands and other installations permitted under international law. However, the principal is that their legal status under the Convention remains unresolved. Secondly, these group of “islands” cause problems first, because they are temporary and therefore not natural islands and as such lack the characteristics of either Archipelagic Island States or normal islands under the Convention. The third main problems raised by adjacent islands is where the baseline⁶ would start for purposes of maritime zone measurements under the Convention’s formula. Fourth, this, in turn, arises from the doubt whether these islands are entitled to the: territorial sea (ts)⁷, contiguous zone (cz)⁸, exclusive

² Island disputes predate both UNCLOS 1 and UNCLOS (III) 1982.

³ Article 47(1).

⁴ See also Article 53(5).

⁵ (Installations not possessing the status of islands 60(8), 147(2)(e), 246(5)(c), 259) and second rocks (Article 121(3)).

⁶ Baselines; See Articles 6, 7(1), 13, 47(1), 47(4) and 121(2).

⁷ Territorial Sea (TS).

economic zone (eez)⁹ and the continental shelf (cs)¹⁰. Furthermore, the islands' claims to those maritime zones may affect others' enjoyments of or ability to participate in the customary maritime rights of innocent passage¹¹, freedoms of the high seas (hs)¹², scientific research¹³ and laying of submarine cables and pipelines¹⁴, to mention but a few.

Not only has the status of the regime of islands in Convention¹⁵ remains unclear, but also no authoritative ruling or consensus on its interpretation has yet emerged either. Under the Convention, an island is defined as a naturally formed area of land, surrounded by water, which is above water at high tide¹⁶. Furthermore, except as provided for rocky islands, the ts, eez, and cs of an island are determined in accordance with the provisions of the Convention applicable to other land territory¹⁷. It is, however, illogical that the same measurement standards applicable to coastal zone delimitation are also applied to island boundaries. Secondly, although the Convention is explicit that rocks which cannot sustain human habitation or economic life of their own shall have no eez or cs¹⁸, how-

⁸ Contiguous Zone (CZ).

⁹ Exclusive Economic Zone (EEZ).

¹⁰ Continental Shelf (CS).

¹¹ Innocent Passage.

¹² Freedom of the High Seas.

¹³ Scientific Research.

¹⁴ Laying of Submarine Cables.

¹⁵ Article 121 and many others.

¹⁶ Article 121(1).

¹⁷ Article 121(2).

¹⁸ Article 121(3).

ever, such clarity, has not deterred continued claims over rocky islands with the hope of gaining grounds on the eez, cs and, of course, the ts.

That notwithstanding, Article 121(1) causes nor major problems as its explanation is self-explanatory. However, Article 121(2) is problematic in relation to baseline for measurement of the ts¹⁹ and the cs²⁰, especially the proviso that these maritime zones of an island are determinable in accordance with the provisions of the Convention applicable to other land territory. This is rather confusing as islands do not have same characteristics of land or coastal territory. It is such confusion that has encouraged the type of continued island disputes discussed in Part III of this article (below). The root cause of the problem can be traced partly to the development of the concept, historical colonial acquisitions of far flung islands, international customary law faults and the inability of UNCLOS I²¹ and UNCLOS II²² to solve them.

III. CURRENT HOTLY AND POTENTIALLY DISPUTED ISLANDS

As will be apparent in Part V below, the main issues relate to sovereignty, jurisdiction and maritime space for islands. For those reasons, of the leading 20 island claims disputes below, about half are in Asia and the Far East (mainly South China Sea). The 20 claims are: (i) Swains Is-

¹⁹ (Art 8-16), see also Note 5 above.

²⁰ See note 8 above.

²¹ UNCLOS I (The Geneva Convention 1958).

²² The UNCLOS II Conference, Geneva, 1960, was aborted due to lack of consensus on the delimitation of territorial sea.

land²³; (ii) Glorioso Islands, Bassas da India, and Juan de Nova Island²⁴; (iii) Island of Vukovar and Island of Šarengra²⁵; (iv) Machias Seal Island and North Rock²⁶; (v) Perejil Island²⁷; (vi) Navassa Island²⁸; (vii) Imia (Greece)/Kardak (Turkey) Island²⁹; (viii) Falkland Islands³⁰; (ix) Kuril Islands³¹; (x) Greater and Lesser Tunbs and Abu Musa³²; (xi) Liancourt Rocks (Dodko “solitary islands”)³³; (xii) Calero Island³⁴; (xiii) Chagos Islands³⁵; (xiv) Spratly Islands³⁶; (xv) Scarborough Shoal -of disputed territories in the South China Sea³⁷; (xvi) Paracel Islands. The Paracel Islands and Spratly Islands are strategically located in the South China

²³ Claims by U.S. and New Zealand.

²⁴ Claims by France and Madagascar in the Indian Ocean, although the islands are further down (a distance from the French Mayotte) in the Mozambique Channel.

²⁵ Claims by Croatia and Serbia on the Danube but nearer Serbia than Croatia; this was not an issue until the breakup of the former Yugoslav Federation and could lead to war considering current hostility between the two.

²⁶ Claims by US and Canada.

²⁷ Claims by Spain and Morocco, only 220 yards off the Moroccan coast; this is discussed further under colonial legacy below.

²⁸ Claims by the US and Haiti, 100 miles south of Guantanamo Bay; islands in the Caribbean a distance away from mainland USA-another example of colonial legacy.

²⁹ Claims by Greece and Turkey; discussed below under the influence of colonial legacy on current island disputes.

³⁰ Claims by United Kingdom and Argentina; probably one of the most topical island disputes-products of colonial legacy.

³¹ Claims by Japan and Russia; the Russians currently use the island for military exercises. Japan has vowed to gain sovereignty over the islands.

³² Claims by Iran and United Arab Emirates (UAE); this is a potentially hot dispute considering the poor state of relationship between Iran and her Arab neighbours.

³³ Claims by Japan and South Korea.

³⁴ Claims by Nicaragua and Costa Rica; the island is situated at the bay and river estuary.

³⁵ Claims by the United Kingdom and Mauritius; a clear combination of colonial legacy and security concerns.

³⁶ Claims by Vietnam, China, Taiwan, Malaysia and the Philippines; oil, gas and security; China is constructing air and naval bases on the island.

³⁷ Claims by China, Taiwan, and the Philippines; oil, gas and security.

Sea³⁸; (xvii) Senkaku (Japan)/Diaoyu (China) Islands³⁹; (xviii) Hans Island⁴⁰; (xix) Rockall⁴¹; and (xx) the Arctic⁴². A selection of these are discussed below⁴³.

IV. ISSUES AND PROBLEM AREAS

A) DELIMITATION

The aims and main advantage to the expansionist claimants is maximum gains of maritime space which could, in turn, determine the fullest extent of access to mineral rights therein and accommodate security concerns too. These and the remaining issues below can only be understood against that back-ground. However, only far-off islands such as the Galapagos, 13,1987 km away from mainland Peru, can claim the allowable maximum maritime space under the Convention and still leave room others for sea use and freedoms. Most of the disputed islands considered herein are unable to do so because of the proximity to maritime coast-lines or boundary with adjacent islands belonging to other states. Hence the sort of claims and disputes subject of this article.

³⁸ Claims by China, Taiwan and Vietnam.

³⁹ Claims by Japan, China, and Taiwan.

⁴⁰ Claims by Canada and Denmark, a rocky island on the Kennedy sound again involving colonial legacy with Denmark claiming jurisdiction over Greenland.

⁴¹ Claims between the UK and Ireland in the Irish Sea.

⁴² Potential claims between Russia, Canada, US, Denmark (Greenland), Norway (Greenland) and Iceland.

⁴³ Those with non-active or potential disputes include the Channel Islands, just a stone throw from France, Madeira Islands (Portuguese) and the Canary Islands (Spanish) both off the NW African. They are excluded from discussions in this article.

B) TERRITORIAL SEA

The Conventions permits 12 nautical miles of ts where the coastal state enjoys full jurisdiction in all matters. What is unclear, however, is whether an island at the edge of the ts can generate an extra 12 nautical miles of ts. Secondly the existence of reefs⁴⁴ in the ts introduces further baseline measurement problems⁴⁵, with or without archipelagic characteristics. Similar problems can arise regarding innocent and transit passages⁴⁶ by other users where an island forms a strait. The cumulative effects of the above claims especially due to extravagant claims in the regime of islands is now beginning to affect both the traditional customary and Convention rights of maritime transit passage as well as the right to overfly especially the disputed islands⁴⁷ under the Convention. Similar problems exist in the straits⁴⁸ provisions of the Convention especially in relation to transit passage. It is, however, noteworthy that the Convention does not define the extent of a strait used for international navigation. It follows that the area in which transit passage rights can be claimed is therefore left perhaps deliberately vague.

C) THE CONTIGUOUS ZONE

The cz has similar problems to those of the ts above. The rights of the coastal state in the cs under the Convention does not pose much prob-

⁴⁴ Article 6.

⁴⁵ Article 47(7).

⁴⁶ Article 38(1).

⁴⁷ Articles 34-45.

⁴⁸ Articles 37-39 and Article 44.

lem⁴⁹. More importantly, the cz may not extend beyond 24 nautical miles from the baselines from which the breadth of the ts is measured⁵⁰. However, as is the case with the ts, the same problems of the breadth and measurements of the cz, cs and eez⁵¹ remain where an island comes into the equation. Furthermore, the Convention at times contradictorily provides that any efforts to remove historic wrecks found in the cz might conflict with navigation and the jurisdictional rights of the coastal state⁵².

D) THE CONTINENTAL SHELF

The Convention provides for 200-350 nautical miles, known as the cs⁵³ where the coastal state may enjoy economic activities but without legal and other jurisdictions. However, there remains 2 further problems. The first, is regarding artificial islands and structures. The Convention permits the coastal State to establish conditions for cables or pipelines entering its territory or territorial sea, or its jurisdiction over cables and pipelines constructed or used in connection with the exploration of its cs or, exploitation of its resources or, the operations of artificial islands, installations and structures under its jurisdiction⁵⁴. The rights of exploi-

⁴⁹ Article 33(1) “1. In a zone contiguous to its territorial sea, described as the contiguous zone, the coastal State may exercise the control necessary to:

- (a) prevent infringement of its customs, fiscal, immigration or sanitary laws and regulations within its territory or territorial sea;
- (b) punish infringement of the above laws and regulations committed within its territory or territorial sea.”

⁵⁰ Article 33(2).

⁵¹ Articles 33(2) and 48.

⁵² Article 303(2).

⁵³ Article 76.

⁵⁴ Article 79(4).

tation is understandable but that of establishing artificial islands, installations and structures introduces further problems.

With regard to such islands and structures, that Article 80 should be read together with Articles 60 could be a source of unforeseen problems⁵⁵. The other problem relates to the delimitation of the cs between States with opposite or adjacent coasts. The Convention is silent on this, save that such delimitation shall be by agreements between States⁵⁶ in accordance with international law pursuant to the Settlement of Disputes mechanism⁵⁷ found in Article 38 of the Statutes of the International Court of Justice. Surprisingly, only natural rather artificial islands, installations and structures are envisaged. Thus, the problem that was dodged by the negotiations leading to UNCLOS 1982 will come back to haunt it.

⁵⁵ “Article 60 applies mutatis mutandis to artificial islands, installations and structures on the continental shelf”. See also Elferink, A. G. O.: “The Continental Shelf in the Polar Regions: Cold War or Black-Letter Law?”, *Netherlands’ Yearbook of International Law*, Vol. XL, 2009, pp. 121-181; Oceans and the Law of the Sea, Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Commission on the Limits of the Continental Shelf (CLCS) Outer limits of the continental shelf beyond 200 nautical miles from the baselines: Submissions to the Commission: Submission by the Kingdom of Norway, 27 November 2006. [http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/submission_nor.htm] accessed 15/05/2018; Oceans and the Law of the Sea, Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Commission on the Limits of the Continental Shelf (CLCS) Outer limits of the continental shelf beyond 200 nautical miles from the baselines: Submissions to the Commission: Submission by the Russian Federation, 20 December 2001. [http://www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/submission_rus.htm] (accessed on 10/05/2018).

⁵⁶ Article 83.

⁵⁷ Part XV (Articles 279-299).

E) THE EXCLUSIVE ECONOMIC ZONE

As a compensation to coastal states without the cs, the Convention provides for the eez where such states may enjoy the same economic rights equivalent to those under the cs but without legal jurisdictions. However, in order to exercise those economic rights, the coastal state is permitted rights to establish and use artificial islands, installations and structures⁵⁸. Fuller rights over these islands are provided in Article 60⁵⁹ which should be read and contrasted with Article 79(4) and the main Article 121 of the Convention regarding artificial installations and structures and islands respectively.

F) THE HIGH SEAS (FREEDOMS)

Although the hs is open to all States⁶⁰, however regarding islands, hereto both coastal and land-locked countries enjoy the freedom to construct artificial islands and other installations permitted under international law, subject to part VI of the Convention. Apart from rights to artificial islands, the only other restrictions to the freedom of the hs are rights of other States⁶¹ and reservation of the hs for peaceful purposes⁶². These scenarios do not only call into question what is happening in the South

⁵⁸ Article 56(1)(b)(i).

⁵⁹ See Paragraph I below.

⁶⁰ Article 86.

⁶¹ Article 58.

⁶² Article 88.

China Seas but also the validity of any claims over sovereignty over any parts of the high seas⁶³.

G) THE SEABED AND THE AREA

The seabed has always been a potential problem area⁶⁴. It was the scramble for the high seas and the area that led to the development of UNCLOS 1982. Fortunately, following UNCLOS 1982, the Area is now governed by an additional regime within the Convention⁶⁵. As such, no additional provisions for the Area were deemed necessary. However, judging from the envisaged economic activities in the Area, construction of artificial island, installations and structures in order to exploit the mineral resources of the Area should have been anticipated.

H) SCIENTIFIC RESEARCH

The existence of islands should not affect the right of scientific research under the Convention, although that is subject to the consent of the coastal state in the eez and cs. Under the Convention, coastal states have the discretion to withhold consent to the conduct of a marine scientific research project of another state or competent international organization in the eez or on the cs of the coastal state if that project involves the construction, operation or use of artificial islands, installations and struc-

⁶³ Article 89.

⁶⁴ 15. The President of the United States of America Harry S. Truman, 150 - Proclamation 2667 - Policy of the United States with Respect to the Natural Resources of the Subsoil and Sea Bed of the Continental Shelf, 28 September 1945. [<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=12332&st=truman&st1=sea=>] (accessed on 27/03/2018).

⁶⁵ Article XI.

tures referred to in articles 60 and 80⁶⁶. For those reasons they are non-applicable in its delimitation. However, such structures and installations should not be confused with corresponding ports and harbours' boundaries or related installations and structures. For instance, under Article 11 of the Convention for purposes of its delimitation, the outermost permanent harbour works which form an integral part of the harbour system are regarded as forming part of the coast. Accordingly, offshore installations and artificial islands are not considered as permanent harbour works.

D) ARTIFICIAL ISLANDS AND INSTALLATIONS

The regime also has effects on the construction and use of artificial Islands. As mentioned before, Article 80 of the Convention provides that "60 applies mutatis mutandis to artificial islands, installations and structures on the continental shelf". But more importantly, under Articles 60(1), in the eez, the coastal State has the exclusive right to construct and to authorize and regulate the construction, operation and use of: (a) artificial islands; (b) installations and structures for the purposes provided for in Article 56 and other economic purposes; (c) installations and structures which may interfere with the exercise of the rights of the coastal State in the zone. Under Article 60(2), the coastal State has exclusive jurisdiction over such artificial islands, installations and structures, including jurisdiction with regard to customs, fiscal, health, safety and immigration laws and regulations. However, under Article 60(8) artificial islands, installations and structures do not possess the status of

⁶⁶ Article 246(5)(c) provides that.

islands. They have no ts of their own, and their presence does not affect the delimitation of the ts, eez or cs. Thus, artificial islands are only permitted so long as they do not generate maritime zones, safety notice are given and are removed at the end of their life or use.

J) STATUS OF ROCKS

Status of rocky islands cause most difficulties under the Convention. As noted earlier, under the Convention only rocks that sustain human life qualifies as an island⁶⁷. Thus, rocks which cannot sustain human habitation or economic life of their own shall have no eez or cs. It is doubtful whether a bare rock could sustain life. The only way this is possible is if the inhabitants' needs are constantly supplied by the claiming coastal state on a regular basis. An example of a vain dispute over such islands is Rockall-claims between the UK and Ireland. Rockall, another rock with a colourful history of claim and counterclaim involving the UK. While the long-running dispute appeared to have calmed in recent years, there are fears that the land border issue, UK's exit from the Common Fisheries Policy could spark a fresh row over fishing rights. The Irish fear is that the UK could "pull up the drawbridge" and stop Irish fishermen fishing near Rockall. But what is the story with this fabled Atlantic outcrop? Where is it? And why have the surrounding countries also claimed it? Rockall is situated in a remote part of the North Atlantic, about 160 nautical miles west of the Scottish islands of St. Kilda and 230 nautical miles to the north-west of County Donegal. The uninhabited rock is 25m wide and 17m high and is actually the remnants of an ex-

⁶⁷ Article 121(3).

tinct volcano. That notwithstanding, the tiny islet has been the source of an ownership dispute involving the UK, Ireland, Denmark and Iceland. The plateau on which it sits has caused the decade's worth of tension. The dispute is not so much about the ownership of the rock but the potential for oil and gas reserves in the surrounding sea beds⁶⁸.

⁶⁸ The dispute was ramped up in 1955 when two British Marines landed on Rockall and hoisted the British flag in an attempt to annex it. The order to land on Rockall was signed by the Queen Elizabeth II but UK's efforts on that occasion were not successful as the other nations continued their claims. Conferences in Dublin, London, Copenhagen and Reykjavik all sought to end the dispute but they were not successful. The dispute was at its height in the 1960s and 1970s when it became a legal and political issue in both Ireland and the UK. In 1972, the UK sought to formally take ownership of Rockall by passing the Island of Rockall Act. It claimed Rockall as part of Scotland, specifically part of Inverness. Ireland did not recognise the UK claim. Despite not recognising the UK's sovereignty, Ireland has not sought to annex the island either. Their position has been consistent that Rockall and similar rocks and skerries have no significance for establishing legal claims to mineral rights in the adjacent seabed or to fishing rights in the surrounding seas. In essence, Ireland's main concern was about ensuring that ownership of Rockall did not translate to rights to rights to nearby resources. In that sense, Article 121(2). "In any event, Ireland and the UK agreed in 1988 about the delimitation of areas of the continental shelf between the two countries, stretching out up to 500 nautical miles from their respective coastlines. Even though Ireland and the UK came to an agreement over their continental shelf boundary, Iceland and Denmark did not accept the agreement. It's meant that the four nations were to submit their claims to UN Commission on the Limits of the Continental Shelf. Ireland, the UK and Denmark have done so but Iceland has not. The UN cannot consider the case until Iceland submits its position. Aside from that there's one other issue that could potentially complicate matters. As the UN's rules explicitly apply to "rocks which cannot sustain human habitation", there have been attempts to prove that Rockall is in fact an island and does not fall into that category. Back in 1985, former British SAS soldier Tom McClean spent 40 days on Rockall in an attempt to validate it as an island and make it a British territory. Others have broken that record. Greenpeace activists protesting against exploration spent 42 days on Rockall in 1997 and three years ago in 2014 British explorer Nick Hancock occupied the rock for 45 days. For the moment though, the status of the Rockall remains that the UK claims is at part of its territory. While Ireland does not accept this claim, neither does it argue that Rockall is Irish. Not that The Wolfe Tones would agree.

V. THE COLONIAL LEGACY

A) ABU MUSA

Some of the current problems involving islands' disputes result from both historical or colonial acquisitions and legacy. Examples extend from Abu Musa, the Falklands (Malvinas) and Gibraltar. But first, Abu Musa. The Greater and Lesser Tunbs and Abu Musa⁶⁹, as they are formally known, are claims by Iran and United Arab Emirates (UAE). They are two small islands in the Strait of Hormuz that have been claimed by both Persians and Arabs for centuries. However, this has been heightened because of the rich oil and gas deposits around the islands. Currently the islands are inhabited mostly by Iranian military. In April 2012, the Iranian President visited the island, becoming the first Iranian Head of State to do so since Tehran took over the island 41 years ago. The UAE then recalled its ambassador from Tehran for consultation and cancelled a friendly soccer match with Iran. At the 2015 Arab League Summit, Iran reaffirmed its sovereignty over the islands, as inseparable part of the Iranian territory and vowed that the repetition of interfering claims about Iran's sovereignty on the three islands will never have any impact on the existing legal and historical realities⁷⁰.

⁶⁹ [http://en.wikipedia.org/wiki/File:Strait_of_Hormuz.jpg] (accessed on 22/05/2018).

⁷⁰ In December 1971, the sixty-seven years of the Anglo-Iranian dispute over the islands transformed itself into Irano-UAE conflict a conflict which Iran considers a colonial legacy inherited by the UAE. The alliance of convenience between Iran and Britain cemented under Shah Abbas in the early seventeenth century had faded away by the mid-eighteenth century, after the collapse of the Safavid Dynasty. During the nineteenth century, the Anglo-Iranian relationship evolved into mutual distrust and resentment. The matter is complex, particularly because material facts and

B) GIBRALTAR

Although not an island, Gibraltar's characteristics are akin to one in addition to its disputes being from colonial legacy boundary dispute. Gibraltar and its eponymous rock recently became the unlikely front in what is likely to be another tortuous Brexit battle. The EU's mention of the British Overseas Territory in its Brexit charter sent hawkish UK politicians into a nationalistic furore that led to talk of war with Spain on newspaper front pages. While such talk is blatantly ridiculous, it does demonstrate how Brexit has ripped up the rulebook of national sovereignty in some colonially acquired disputed areas.

C) THE AEGEAN ISLANDS

The third, not necessarily in order of importance, in the category is the century old dispute between Turkey and Greece on the Aegean Sea. There are many disputed islands between the two states in these waters. In particular are the Imia (Greece) or Kardak (Turkey) and Samos (Greek) Sisam (Turkey) islands. Imia/Kardak is a pair of small, uninhabited islets in the Aegean Sea that sit between Greek island chains and the west coast of Turkey. On December 27, 1995, the Turkish Foreign Ministry officially declared the islets Turkish territory. The next month, warships from both Turkey and Greece sailed to the islets as special forces from Greece landed on the east islet and special forces from Turkey

evidence, relating to a very short span of time in the nineteenth century, are ambiguous and debatable. British Colonial interests and past interventions have marred the evidence. Hence, clarification of the material facts and the choice of applicable law form the crux of the present study. This is a multi-disciplinary study, dealing with geography, history, economics, politics, international relations and law."

landed on the west islet, both undetected, to raise their respective flags. The immediate military threat was defused primarily by the US, which spoke with officials of both countries over the phone during the final hours of the crisis. Since then territorial disputes over islands in the Aegean Sea have smoldered, with Turkey laying claim to a large number of other islets in the Aegean that are considered to be of "undetermined sovereignty", by Turkey but are regarded as indisputably Greek by Greece. Recently, Turkey called on Greece to avoid unilateral action in the Aegean Sea if Athens does not want to harm the "positive atmosphere" between the two countries. The Aegean region has recently witnessed increasing tension between Turkey and Greece, which escalated after the election of the new Syriza government in Greece. Turkey's comments came after Greek Defense Minister visited Imia/Kardak Island. The position is Samos/Sisam is even more provocative, being just 1.6km off the Turkish coast. The separation of the Turkish from Greek Cyprus Island is an extension of this dispute.

D) THE FALKLANDS

The fourth, and probably most protracted dispute is between the UK and Argentina over the Falklands Islands (UK) or Malvinas (Argentina) islands. The history of the problem goes farther than 2 centuries of colonialism. As expected the dispute was sparked by the rich fisheries and the recent discovery of rich oil and gas deposits around the islands. Spain, which had a garrison at Puerto Soledad on East Falklands, administered the garrison from Montevideo until 1811 when it was compelled to withdraw by pressures resulting from the Peninsular War. In 1833, the

British returned to the Falkland Islands and occupied it ever since. Following as breakdown in diplomatic solution, Argentina invaded the islands on 2 April 1982. Thus, the isolated and sparsely-populated Falkland Islands, a British overseas territory in the south-west Atlantic Ocean, remain the subject of a sovereignty dispute between Britain and Argentina, who waged a brief but bitter war over the territory in 1982. Naturally, contemporary Falkland Islanders overwhelmingly prefer to remain British⁷¹.

E) THE PEREJIL ISLANDS

Fifth is a little known, but bizarre, dispute between Morocco and Spain. The Perejil Island lies within Moroccan territorial waters, just 220 yards off the Moroccan shore in the Strait of Gibraltar but has been Spanish territory since 1668, another colonial legacy. The small rocky island is sometimes used by local Moroccans as a goat pasture. In 2002, Morocco sent a dozen soldiers to occupy the uninhabited island. Spanish soldiers

⁷¹ Falkland Islands comprise East Falkland, West Falkland, South Georgia and South Sandwich and 776 other lesser islands some of which are rocky and inhabited. The capital and only city is Stanley (population: 2,115) on East Falkland. The islands are self-governing, but the archipelago is territory of the UK, which is responsible for its defence and foreign affairs. Portugal, Spain, and Britain all claimed to have discovered the islands in the 16th century; there have been French, British, Spanish, and Argentine settlements at various times. The UK established its control in 1833 and Argentina has disputed the claim ever since, unsuccessfully invading the islands for two months in 1982 in what is unofficially known as the Falklands War. The British plan to "beef up" its defence of the islands. Argentina has also stepped up a campaign to get what it calls "Las Malvinas" back. It is reported that Russia was working on a deal to lease 12 long-range bombers to Argentina for a possible attempt to launch an offensive to reclaim the islands. The British regard that as a hostile act and threat to the 3,000 Falkland Islanders, British citizens. That is how toxic some island claims can be.

subsequently evicted them and re-established the Spanish flag without incident. The islet is now deserted but is monitored by both countries.

F) OTHER POTENTIAL ISLAND DISPUTES

Others, islands and boundaries of colonial legacy, and potential future dispute over the Channel Islands (UK) just 20 miles off the coast of France⁷². Besides a potential dispute with Morocco over the Canary (Spain), and Portugal (Madeira) off the west coast of Morocco, Ceuta (Spain) on Moroccan land there is an active dispute, between Spain and Portugal over Savage Island⁷³. But is igniting these claims? The answer is given below.

⁷² The Channel Islands became English possessions when William the Conqueror crossed the channel to invade England. Subsequent wars and marriages resulted in the Crown of England owning huge swathes of France - English King Henry II in the 12th Century ruled right the way to the French border with what later became Spain. Over the next 300 years or so, England lost more and more of the French territories, until only Calais was left on the continent, and the Channel Islands off the coast of France. Queen Mary lost Calais during her reign (16th Century), leaving only the Channel Islands as the remnants of our possessions in France.

⁷³ Measuring a mere 2.73 square kilometres or 20 hectares, although its highest point is 165 metres high, the Savage Islands are at the centre of an international dispute which Madrid has decided to take to the highest international level and seek a UN resolution. The islands are located between Madeira and the Canary Islands, allowing Portugal's territorial waters to reach within 40 nautical miles of the Spanish territory. In terms of distance, the Savage Islands are substantially closer to the Canaries than they are to Madeira. These islands have been a Portuguese territory since 1438, the same year that a human being first set foot on Madeira, unlike the Canary Islands which was colonised by the Spanish. They are inhabited only by a small team of wardens from the Madeira Nature Park, though the Portuguese navy has seized a series of Spanish fishing vessels over the years for breaching territorial borders.

VI. NEW DEVELOPMENTS

A) MARITIME NATIONALISM

The new, and growing, maritime nationalism is currently at the forefront of islands and island nations disputes. This is more so in South East Asia, the Aegean Sea and Latin America where maritime nationalism has given rise to maritime disputes which both reflect and reinforce a dramatic rise in extreme nationalism in China, Japan, Argentina, the Aegean Sea and elsewhere. Domestic politics and nationalism is partly fuelling these island maritime disputes. Thus, there are now more in islands than normal coastal areas disputes. It is probably time for all countries in these regions to cool things. One of the highlights is (Archipelagic) Indonesia's new nationalism, especially as manifested in economic, cultural and territorial spheres, noting both continuities with islands located off Borneo, causing great angst and contributing to a widespread belief that Indonesia's maritime regions and outlying islands are vulnerable to these island claims. The Philippine maritime claims cite recent Philippine history and international law⁷⁴. A new survey gauges popular support for actions on China's maritime disputes, with some surprising results. These extreme protests and general anti-Japan sentiment have been linked to China's education system. Robinson's study examines Chinese public opinion on the Senkaku Island dispute⁷⁵. Another aspect is the planting of the Russian flag at the Arctic Polar.

⁷⁴ China's story references, "China, Philippines, Maritime Conflict", in Robinson, W. P., Giles, H. (Eds.), *The New Handbook of Language and Social Psychology* (pp. 585-600).

⁷⁵ See Note 32 above.

B) SCRAMBLE FOR SEABED RESOURCES

Another issue flaring island disputes is the scramble for seabed resources, especially in the Area⁷⁶. Insatiable demand for minerals and rare earth elements, coupled with dwindling resources on land have stakeholders across the world over looking to a new frontier: the deep sea. Advancing mining technologies are making the prospect of exploiting seafloor minerals - including gold, copper, zinc, cobalt and rare earth elements (REEs) - not only possible but also imminent, with commercial licenses to be granted by the International Seabed Authority from 2016. China has a stronghold on REEs, controlling a staggering 97% of global production. These finite elements and other precious minerals are used in the creation of a massive range of electronics devices, emerging green technologies and weapon systems, triggering a strategic scramble to exploit new sources he increased accessibility to now ice-free areas have led to speculations about a new “scramble” for potential unclaimed Arctic resources⁷⁷. Although such reports should generally be viewed as exaggerated alarmist warnings, the “high seas” of the Arctic Ocean – defined as areas beyond 200 nautical miles. It was the fear of such scramble that led to the development of UNCLOS 1982 in the first place.

⁷⁶ For Seabed see Articles XI.

⁷⁷ “Natural Resources Canada: Government of Canada Welcomes New Mapping Data on Canada's North”, Canadian Business, 8 August 2008, [http://www.canadianbusiness.com/markets/ccn/article.jsp?content =20080808_125504_2_ccn_ccn] (accessed on 21/04/2018).

C) CLAMBER FOR RENEWABLE MARINE RESOURCES

The third development is the clamour for renewal resources to be generated from the sea especially the islands. Offshore wind power is crucial if island countries like the UK are to meet their renewable energy and ozone reduction targets under the Paris Climatic Change Agreement 2017. However, a lack of suitably powerful and reliable technology could hamper those developments⁷⁸. But that has not stopped these countries from scrambling for maritime space of nearby islands-just in case. Renewables become well enough established, and on a large enough scale, to be competitive. Greenhouse gas emissions eventually begin to fall in the Scramble world. But the earlier periods of economic volatility, and the solar manufacturers are being battered by higher costs and smaller margins after an unexpected shortage of a critical raw material.

D) THREATS FROM GLOBAL WARMING

The fourth development is the threats to the islands of global warming. The rise in sea levels resulting from global warming is producing drastic changes to especially to human development is the threat of climate change on island nations. As sea levels continue to rise, island peoples and cultures are being threatened. Sea level rise is especially threatening to low-lying island nations because seas are encroaching upon limited habitable land and threatening existing cultures. However, it is also important to consider that rising sea levels will submerge many island na-

⁷⁸ 8. International Energy Agency, *World Energy Outlook*.

[<http://www.worldenergyoutlook.org/>] (accessed on 13/04/2018).

tions. As sea level rises island nations are at increased risk of losing coastal arable land to degradation as well as salinification, agricultural, commercial sector, tourism, fisheries. The other aspect of global warming is the effect it has on the melting of the polar cap on the Arctic⁷⁹ and Antarctica. This in turn has two effects. First, is the dwindling of the cap and therefore the emergence of newer islands which might contribute to further disputes between known borders. The consequences will be increase in global warming refugees and further claims on the remaining habitable safer and higher islands.

E) THE BLUE ECONOMY

The fifth, but not least, and the latest development is the emergence of the concept the Blue Economy. The Blue Economy refers to any economic activity in the maritime sector, whether sustainable or not. In particular the Blue Economy is about (a) Relationship of Small Island Developing Countries (SIDS) and Coastal Least Developed Countries (LDCs) to Oceans, Seas, and Marine Resources, (b) The Transition to a Blue Economy and challenges to the Blue Economy affect Fisheries, Aquaculture, Coastal and Maritime Tourism, Ports and Maritime Transport and the Marine Biotechnology and Bioprospecting of these island countries. With the emergence of and emphasis on the contribution of the blue sea economics to national developments, islands have

⁷⁹ 2. Borgerson, Scott (2008), "Arctic Meltdown: The Economic and Security Implications of Global Warming", *Foreign Affairs*, March/April.
[http://www.foreignaffairs.com/articles/63222/scott-g-borgerson/arcticmelt_down]; (accessed 18/05/2018) Arctic Climate Impact Assessment, Final *Scientific Report*. [<http://www.acia.uaf.edu/>] (accessed on 15/03/2018).

emerged as the next frontier in national disputes. This is in addition to the already indicated fact that islands remain a critical factor in maritime and territorial disputes especially in East and Southeast Asia and the Aegean, both with respect to sovereignty disputes over island territories and with regard to their capacity to generate maritime jurisdictional claims for the delimitation of maritime boundaries. The Blue Economy affects mainly coastal, archipelagic and island state economies. For these countries, the Blue Economy means the use of the sea and its resources for sustainable economic development. For those reasons the Blue Economy has injected more problems in the legal regime of islands. Coupled with the above 5 factors are the security considerations and challenges to the regime of islands under the Convention.

VII. SECURITY CONSIDERATIONS AND CHALLENGES

A) SOUTH CHINA SEA

The foremost hot point, merging islands and security disputes, is the South China Sea. In addition to maritime nationalism, national maritime security is the other toxic challenge to the regime of islands. Recent developments, however, have clarified the positions of some of the parties to the South China Sea islands disputes on this issue. There is also a trend toward reducing the effect of sparsely inhabited or uninhabited islands in the generation of maritime claims and the delimitation of maritime boundaries. The latter development suggests that disputed islands, even if deemed capable of generating extended claims to maritime jurisdiction, would have only a limited capacity to generate such claims

compared with the surrounding mainland and main island territories. Acceptance of this view by, for example, the South China Sea claimant states would result in considerable narrowing of the area of overlapping maritime claims, thus significantly simplifying the dispute. The establishment by China of naval and air bases on these disputed islands has, however, compounded the problem.

B) CHAGOS ISLANDS

The second example combining security and colonial legacy is the Chagos Islands' dispute between the UK and Mauritius. The Chagos Islands are a remote group of seven atolls comprising more than 60 individual tropical islands in the Indian Ocean. The nearest landmass is the Maldives to the north. The islands had been a part of the island nation of Mauritius until the 18th century when French settlers began arriving. In 1810, the French ceded the island to the UK and in 1965 the UK split the Chagos Archipelago away from Mauritius to form the British Indian Ocean Territory. In 1971 the UK leased the atoll of Diego Garcia to the US to build a military base and expelled the native Chagossians who lived on the island. Today, Diego Garcia is the only inhabited part of the Chagos Islands, and only by military and civilian-contracted personnel. In April 2010, the UK established the Chagos Archipelago as the world's largest marine reserve in an apparent attempt to prevent any resettlement by the evicted natives. In December 2010 Mauritius filed charges against the UK under the UNCLOS, to challenge the legality of the Marine Reserve. In 2015, the case has made it all the way to the International Court of Arbitration, where representatives from Mauritius and the UK are

currently making their case to the UN tribunal in secret proceedings over the legality of the Marine Reserve. Mauritius believes a ruling in their favour could lead to unravelling of UK's claim over the islands, allowing them to come back under Mauritius sovereignty⁸⁰.

⁸⁰ In a diplomatic blow to the UK, the UN voted to ask the ICJ to rule on the fate of the British-ruled Chagos islands, which host an important military base shared with the U.S. The Indian Ocean archipelago has been at the centre of a decades-long dispute over the UK's decision to separate it from Mauritius in 1965 and set up a joint military base with the U.S. on Diego Garcia, the largest of the islands. The U.N. General Assembly adopted a resolution presented by Mauritius and backed by African countries asking the ICJ to offer an opinion on the island chain's fate. The measure was approved by a vote of 94-15 with 65 abstentions, notably from many European countries including Germany and France. The vote was seen as a test of the UK's ability to rally support at the UN from fellow Europeans after it voted to leave the European Union. Britain and the US had launched strong appeals to the 193-nation assembly to vote against the measure, arguing that it was a bilateral dispute. Russia, China and most EU countries also opted for an abstention. The resolution asks the ICJ to "render an advisory opinion" on Britain's decision to separate the Chagos from Mauritius and rule on the resettlement of Chagossians to make way for the military base. The ICJ's opinion would be non-binding, but it would lend support to a campaign by Mauritius for the return of the Chagos Islands. Mauritian Representative told the U.N.G.A that bilateral talks with Britain had failed, and that his country's sovereignty over the islands would not threaten the status of the Diego Garcia base. Diego Garcia was used by the U.S. CIA as an interrogation centre for terror suspects from Afghanistan after the September 11, 2001 attacks. Mauritius accused the UK of working to block international action, to avoid the scrutiny by the UN. Mauritius argued that it was illegal for the UK to break up its territory while the Indian Ocean country was under UK colonial rule. Britain rejects the sovereignty claim by Mauritius over the Chagos Islands but has said it will return the archipelago to Mauritius when the military base is no longer needed, without specifying a possible date. India and a number of African countries voted in favour of the resolution

C) THE POTENTIAL ARCTIC ISLANDS⁸¹

As would be expected, the next battleground over island claims' disputes is the Arctic. Here, global warming is having a double reverse effect. On the one hand is the rise of sea levels and the disappearing of low lying island states from the melting of its icecaps. On the other is the decrease of the icecap exposing more land and islands. Whereas the former might not lead to violent disputes, the latter will definitely lead to some, especially where the newly exposed islands might not be along current straight line imaginary boundaries in the ice between the sectors of the specially the super-powers. This is particularly so, as most or all the potential islands will consist of rocky islands unable to sustain life and therefore without claims to ts, cz, cs and eez under the Convention⁸². The final outcome might be only small pools or lakes without any exten-

⁸¹ See, Timo Koivurova "Climate change could lead to Arctic conflict, warns senior NATO commander", *The Guardian*, 11 October 2010.

[<http://www.guardian.co.uk/environment/2010/oct/11/nato-conflict-arcticresources>]; (accessed on 01/04/2018).

"Russia plans to create Arctic military force", *Associated Press*, 27 March 2009, [<http://www.msnbc.msn.com/id/29916834/>] (accessed on 08/04/2018)

17. "Russia plants flag on North Pole seabed", *The Guardian*, 02 August 2007, [<http://www.guardian.co.uk/world/2007/aug/02/russia.arctic>]; United Nations Convention on the Law of the Sea Commission on the Limits of the Continental Shelf, Summary of the Recommendations of the Commission on the Limits of the Continental Shelf in regard to the Submission made by Norway in respect of Areas in the Arctic Ocean, the Barents Sea and the Norwegian Sea on 27 November 2006, Adopted by the Commission on 27 March 2009 with amendments.

[http://www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/nor06/nor_rec_summ.pdf];

Weber, Mel, "Defining the Outer Limits of the Continental Shelf across the Arctic Basin: The Russian Submission, States' Rights, Boundary Delimitation and Arctic Regional Cooperation", *The International Journal of Marine and Coastal Law*, 24, 2009, pp. 653–681.

⁸² Article 121(3).

sive seas. The other is the effect if making the Arctic navigable thereby reducing the sailing distance between East and West thereby abandoning the traditional Cape and Suez Canal routes. Such passage through newly exposed islands and rocks might cause further disputes and impediments of the rights currently available under the Convention.

D) SOCOTRA ISLANDS

The final, and latest, instalment in the dispute over islands, with security implications is over the Yemeni island of Socotra between Yemen and the UAE. Yemeni sovereignty over the island is not disputed, however, the UAE troops recently occupied the island as part of the Saudi Arabian led coalition against the Yemeni Houthi rebels. It is a classical-case of the legal regime of islands being dragged into regional rivalry and, therefore, considerations.

CONCLUDING REMARKS

The legal regime of islands has replaced other outstanding issues under UNCLOS 1982. Island disputes, some with political history, have remained unresolved some from centuries of colonialism. The Convention has not helped in leaving gaps and unresolved issues during the 25 years of its negotiations. Nationalism, new challenges and new developments have been helped fuel the problem. Global warming and the Arctic melting is adding to the equation. More alarming is the introduction of security considerations, which if left unchecked might ignite violence especially in the South China and Aegean Seas. The Falklands' War 1982 and occasional skirmishes between Turkish and Greek air and naval

forces provide precedence. The disputes have drawn in academics in China, Japan and South Korea in support of their national claims. It is appropriate for Turkey to be concerned about these issues and DEHUKAM is probably the right starting place for the debate on and the formulation of national policies on the subject. The precedent for this is the substantial involvements of, especially, Chinese and Japanese sister institutions in putting forward arguments in favour of their respective national interests. Japanese maritime academics, especially, have researched, consulted, written on and held numerous national and international symposia on the disputes between their respective nations. They have, in the process, made substantial contributions to the formulations of their respective national foreign policies on the subject. That said, a number of suggestions could be risked.

What is needed are: first, an authoritative interpretation of the Convention generally and Article 121 in particular though highly desirable, is presently lacking, and both state practice and international jurisprudence are of only limited utility on this issue. Secondly, it is increasingly clear that the parties to disputes over especially Aegean, Southeast Asian islands and the Falklands take distinctly differing views on the capacity of certain features to generate broad maritime claims. Third, island disputes remain a key obstacle to the achievement of a peaceful settlement of regional maritime and territorial disputes. Fourth, the trend toward minimizing the role of small, remote islands in the generation of claims to maritime space and the delimitation of maritime boundaries is encouraging and suggests approaches to overcoming especially the Aegean-South

China Seas and Falklands island/rock conundrum. Fifth, and finally, the solution to island disputes should help moderate or reduce the scope of overlapping maritime claims and subsequently “defuse the bomb” of potential conflict over disputed islands in these two regions.

BIBLIOGRAPHY

Borgerson, S.: “Arctic Meltdown: The Economic and Security Implications of Global Warming”, *Foreign Affairs*, March/April 2008. [<http://www.foreignaffairs.com/articles/63222/scott-g-borgerson/arcticmelt-down>]; (accessed on 18/05/2018).

Elferink, A. G. O.: “The Continental Shelf in the Polar Regions: Cold War or Black-Letter Law?”, *Netherlands’ Yearbook of International Law*, 2009, Vol. XL, pp. 121-181.

Giles, H. – Robinson, W. P. (Eds.): *The New Handbook of Language and Social Psychology*, Oxford 2009.

Weber, M.: “Defining the Outer Limits of the Continental Shelf across the Arctic Basin: The Russian Submission, States’ Rights, Boundary Delimitation and Arctic Regional Cooperation”, *The International Journal of Marine and Coastal Law*, 2009, Vol. 24, pp. 653–681.

- Araştırma Makalesi -

⚡ **BMDHS KAPSAMINDA ADALARIN HUKUKİ REJİMİ:**

YENİ GELİŞMELER VE ZORLUKLAR*

(THE LEGAL REGIME OF ISLANDS UNDER UNCLOS: NEW DEVELOPMENTS AND CHALLENGES)

Prof. Dr. Ademuni-Odeke**

ÖZ

Adaların egemenliği ve deniz bölgelerinin sınırlandırılması hakkındaki ihtilaflar, sahilدار ülkeler ile ada ülkeleri arasındaki alışlagelmiş deniz sınırı ihtilaflarının yerini almıştır. Bunun nedeni özellikle BMDHS 1982'den bu yana meydana gelen yeni gelişmeler ve zorluklardır. Bu gelişmelerin nedenleri denizcilik milliyetçiliğinin yeniden canlanması, keyfiyetle tayin edilmiş sömürge sınırlarının devamı; deniz doğal kaynakları için mücadele; adalardan yenilenebilir enerji kaynakları elde etme mücadelesi; mavi ekonominin ortaya çıkışı; küresel ısınmanın ada devletleri üzerindeki etkisi ve ulusal savunma ve güvenlik endişelerini kapsar. İhtilaflı alanlar arasında öne çıkan çekişmeli hak iddiaları Güney Çin Denizi, Ege Denizi, Falkland Adaları ve Arktik'tedir. Bu temele dayanarak, bu çalışma, BMDHS 1982 kapsamında adaların şimdiki dek

^H Hakem denetiminden geçmiştir.

* Bu makale 04.06.2018 tarihinde Yayınevimize ulaşmış olup, 09.11.2018 tarihinde birinci hakem; 25.10.2018 tarihinde ikinci hakem onayından geçmiştir.

** Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Misafir Öğretim Üyesi, Ankara Üniversitesi DEHUKAM (Deniz Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi) Misafir Öğretim Üyesi ve Özel Danışmanı (ORCID ID: orcid.org/0000-0002-1573-6171).

kurulmuş hukuki rejimi hakkındaki itilafların üzerindeki bu zorluklar ve gelişmelerin etkilerini inceler.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Hukuk, BMDHS, Adaların Rejimi, Kayalıklar ve Yapay Adalar, Deniz Alanları, Deniz Alanlarının Sınırlandırılması.

ABSTRACT

Disputes over sovereignty and the delimitation of maritime zones of islands has replaced traditional maritime boundary disputes between coastal and island states. This is due new developments and challenges to the regime especially since UNCLOS 1982. Reasons for these developments include the: resurgence of maritime nationalism; legacy of arbitrarily-drawn colonial boundaries; scramble for marine natural resources; clamor for renewable energy resources from these islands; emergence of the blue economy; effect of global warming on the island states; and national defence and security concerns. Foremost, among the disputed areas are the conflicting claims in the: South China Sea; Aegean Sea; Falklands Islands; and the Arctic. Against this background, this article analyses the effect of these challenges and developments on the causes of disputes over the hitherto established legal regime of islands under UNCLOS 1982.

Keywords: International Law, UNCLOS, Regime of Islands, Rocks and Uninhabited Islands, Maritime Zones, Delimitation of Maritime Zones.

I. GİRİŞ

Adaların uluslararası hukuk kapsamında önemi zaman içinde dalgalı bir seyir göstermiş olmakla birlikte, bu sorunların kontrolde çıkması ancak Birleşmiş Milletler Üçüncü Deniz Hukuku (BMDHS III, 1973-1982) Konferansında münhasır ekonomik bölgelerin oluşturulması ve kıta sınırlarının kesin çizilmesiyle iki yeni kavramın meydana gelmesinden sonra olmuştur. Öne çıkan ihtilaf alanları Ege Denizi (Türkiye ile Yunanistan), Rockall (BK ile İrlanda), Falkland Adaları (BK ile Arjantin) ve Güneydoğu Asya adalarıdır (Çin ile Japonya, Kampuçya, Filipinler ve Vietnam). Fayda sağlamak isteyenler azami taleplerde bulunurken, karşı taraf asgari deniz bölgeleri istemektedir. Çatışma olmayan ancak muhtemel sorun alanları: Manş (Adaları (BK ile Fransa), Madeira Adaları (Portekiz ile Fas/Sahra Cumhuriyeti) ve Kanarya Adalarıdır (İspanya ile Fas/Sahra Cumhuriyeti).

Tarihteki sorunlara, adaların açık bir şekilde tek taraflı tahsis edilmesi veya işgal edilmesi ve sınırların tahdit edilmesi yol açmıştır. Yakın zamanda ise madenler, balıkçılık bölgeleri ve diğer okyanus kaynakları üzerine mücadeleler; deniz yatağı kaynakları üzerine mücadeleler; küresel ısınmanın etkileri; deniz kaynaklı yenilenebilir enerji kaynakları üzerine mücadeleler; deniz milliyetçiliği ve ulusal güvenlik meseleleri sebebiyle sorunlar ortaya çıkmaktadır. Sorun özellikle Çin'in ıssız adaların deniz bölgelerini genişletme, güvenlik nedenleriyle yapay adalar, hava ve deniz üsleri inşa etme uygulamalarıyla daha da sıkıntılı bir hal almaya başlamıştır. Ada ve Takımada ülkeleri bu gelişmelerle özellikle ilgilidir ve bu gelişmeleri yakından takip etmektedir. Burada iki sorun mevcut-

tur: birincisi, ulusal tahditlerin yeniden açılması; diğeri ise ada deniz bölgelerinin genişletilmesine yönelik artan talebin sorgulanmasıdır. Başka bir deyişle, her iki taraftan da ele alındığında sorun yaratan bir durum mevcuttur.

Bu çalışmada, tartışmalı adalar meselesi ile bunların uluslararası hukuk genelinde ve BMDHS 1982 ("Sözleşme") kapsamı özelinde deniz yargı yetkisine ilişkin hak iddiaları araştırılmaktadır. Çalışma, bu oldukça kritik ve karmaşık konuyu kapsamlı bir şekilde değerlendirmeyi değil, yakın zamanda meydana gelen değişiklikler, gelişmeler ve zorluklar göz önünde bulundurularak yeniden gözden geçirerek konuyla ilgili hatırlatıcı genel bir bakış sunmayı amaçlamaktadır. Çalışmanın sunumunda, bu Bölüm I ve devamındaki 5 diğer Bölüm sırasıyla; adaların hukuki rejimi, önde gelen 20 ada ihtilafının ayrıntıları, meseleler ve sorunların odak noktaları, sömürgecilik mirası, yeni gelişmeler, yeni zorluklar, güvenlik endişeleri ve çıkarılan sonuçları ele alır.

II. ADALARIN HUKUKİ REJİMİ

Sözleşmede, tamamı bu makaleyle ilgili olmamakla birlikte, adalar büyük ölçüde birçok hüküm kapsamında ele alınmaktadır. Örneğin, Sözleşme'de¹ tanımlandığı şekilde Takımadada Ülkeleri, "çok yakından birbirleriyle ilişkili olan suları ve doğal özellikleri, bütünleşik bir coğrafi, ekonomik ve siyasi veya böyle kabul edilen² bir yapı teşkil etmesi sebebiyle"³ bu makalede tartışılan sorunlara dâhil edilmemiştir. Ayrıca, kom-

¹ Madde 46 (a) ve 46 (b).

² Ada ihtilafları hem BMDHS 1 hem de BMDHS (III) 1982'den daha eskiye dayanır.

³ Madde 47(1).

şu ülkeleri bu makalenin konusu olan adaların aksine ekonomik veya başka bir açıdan etkilemeyen kendilerine has deniz sınırlarını çizme kurallarına sahip oldukları için konumuz dışındadır⁴.

Ancak, geri kalan ada kategorileri sorunlara neden olabilmektedir. Bu makalenin konusu bu tür adalardır. Ele alınacak konulardan birincisi, yapay adaların ve tesislerin inşa edilmesinden kaynaklı sorunlardır⁵. Örneğin açık denizler konusunda Sözleşme çerçevesinde, uluslararası hukuk kapsamında izin verilen yapay adaların ve diğer tesislerin inşa edilmesi serbestisi tanınmaktadır. Ancak, asıl sorun bunların Sözleşme kapsamında yasal statülerinin bir sonuca bağlanmamış olmasıdır. İkinci olarak, bu ada grupları, geçici olmaları ve dolayısıyla doğal olmamaları nedeniyle Sözleşme kapsamında ne Takımada ne de normal ada niteliğinde olmalarından kaynaklı sorunlara yol açmaktadır. Komşu adaların neden olduğu temel sorunlardan üçüncüsü, Sözleşmenin formülü çerçevesinde deniz bölgelerinin ölçülmesi amaçlarıyla esas hattın⁶ nereden başlayacağıdır. Bu da dördüncü olarak, bu adaların karasuları (KAS)⁷, bitişik bölge (BB)⁸, münhasır ekonomik bölge (MEB)⁹ ve kıta sahanlığı (KS)¹⁰ haklarına sahip olup olmadıkları şüphesinden ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, adaların bu deniz bölgeleri üzerindeki hak iddiaları, diğerlerinin

⁴ Ayrıca Madde 53(5)'e bakınız.

⁵ (Ada statüsüne sahip olmayan tesisler 60(8),147(2)(e),246(5)(c), 259) ve ikinci kayalıklar (Madde 121(3)).

⁶ Esas Hatlar; Bakınız: Madde 6,7(1),13, 47(1), 47(4) ve 121(2)).

⁷ Karasuları (KAS).

⁸ Bitişik Bölge (BB).

⁹ Münhasır Ekonomik Bölge (MEB).

¹⁰ Kıta Sahanlığı (KS).

zararsız geçiş¹¹, açık deniz serbestileri¹², bilimsel araştırma¹³ ve deniz altı kablo ve boru hatlarının döşenmesi¹⁴ dâhil deniz haklarından faydalanabilmelerini veya bu tür faaliyetlere katılabilme kabiliyetlerini etkileyebilmektedir.

Adaların rejim statülerinin Sözleşme¹⁵ net olmamasının yanı sıra, yorumlanmasıyla ilgili de kesin bir karar veya fikir birliği yoktur. Sözleşme kapsamında ada, med zamanında su seviyesinin üzerinde olan, etrafi sularla çevrili, doğal olarak oluşmuş kara parçası olarak tanımlanmıştır¹⁶. Ayrıca, kayalık adalar için öngörülen durumlar dışında, bir adanın KAS, MEB ve KS'leri, diğer kara parçalarına uygulanan Sözleşme hükümlerine göre belirlenir¹⁷. Bununla birlikte, kıyı bölgelerinin sınırlandırılması için geçerli olan ölçüm standartlarının ada sınırlarına da uygulanması mantık dışıdır. İkinci olarak, Sözleşme, insan ikametinin veya kendi ekonomik yaşamının sürdürülmesine uygun olmayan kayalıkların MEB veya KS'leri olmayacağı konusunda açık olmasına rağmen¹⁸, bu açıklık, MEB, KS ve elbette KAS dayanağı kazanma amacıyla kayalık adalar üzerinde süregelen hak iddialarını sonlandıramamıştır.

Bunlara hanel getirmeksizin, Madde 121(1), açıklaması kendiliğinden açık olduğu için herhangi büyük bir soruna da yol açmamaktadır. Ancak

¹¹ Zararsız Geçiş.

¹² Açık Deniz Serbestisi.

¹³ Bilimsel Araştırma.

¹⁴ Deniz Altı Kablolarının Döşenmesi.

¹⁵ Madde 121 ve diğer maddeler.

¹⁶ Madde 121(1).

¹⁷ Madde 121(2).

¹⁸ Madde s121(3).

Madde 121(2) KAS'nin¹⁹ ve KS'nin²⁰ ölçümü için esas hat bakımından, özellikle bir adanın deniz alanlarının, Sözleşmenin, diğer kara parçalarına uygulanan hükümlerine göre belirlenebileceğine dair hükmü sorunludur. Adaların özellikleri ile kara veya kıyı bölgelerinin özellikleri aynı olmadığından, bu hüküm daha çok karışıklığa yol açmaktadır. Bu karışıklık, bu makalenin III. Bölümünde tartışılan, devam eden ada ihtilaflarına neden olmuştur. Sorunun kök nedeni, kısmen kavramın gelişimine, uzak mesafelere yayılmış adaların sömürge yoluyla iktisaplarına, uluslararası alışlagelmiş hukuk hataları ve BMDHS I²¹ ve BMDHS II'nin²² bunları çözme kapasitesinden yoksun olmasına dayandırılabilir.

III. GÜNDEMDEKİ VE POTANSİYEL İHTİLAFLI ADALAR

Aşağıda V. Bölümde açıkça gösterildiği gibi, ana sorunlar adalar üzerinde egemenlik, yargı yetkisi ve deniz alanıyla ilgilidir. Sayılan nedenlerle, aşağıda yer alan 20 ada ile ilgili hak iddialarının yaklaşık yarısı Asya'da ve Uzak Doğuda (çoğunlukla Güney Çin Denizi) yer almaktadır. Bu 20 hak iddiası şunlardır: (i) Swains Adası²³, (ii) Glorioso Adaları²⁴, Bassas da India ve Juan de Nova Adası; (iii) Vukovar Adası ve Šarengra Adası²⁵; (iv)

¹⁹ (Mad. 8-16), Ayrıca yukarıda Not 5'e bakınız.

²⁰ Yukarıda Not 8'e bakınız.

²¹ BMDHS I (Cenevre Sözleşmesi 1958).

²² Cenevre 1960 BMDHS II Konferansı, karasularının sınırlandırılması konusunda fikir birliğine ulaşamaması nedeniyle tamamlanmadı.

²³ ABD ile Yeni Zelanda'nın Hak İddiaları.

²⁴ Adalar Mozambik Kanalı'nın daha da aşağısında (Fransız Mayotte'undan belirli bir mesafede) olmasına rağmen, Fransa ile Madagaskar arasında Hint Okyanusu'ndaki hak iddiaları.

²⁵ Hırvatistan ve Sırbistan'ın, Sırbistan'a Hırvatistan'dan daha yakın Tuna nehri üzerindeki hak iddiaları; bu mesele, eski Yugoslav Federasyonunun dağılmasına kadar

Machias Seal Adası ve North Rock²⁶; (v) Perejil Adası²⁷; (vi) Navassa Adası²⁸; (vii) Imia (Yunanistan) / Kardak (Türkiye) Adası²⁹; (viii) Falkland Adaları³⁰; (ix) Kuril Adaları³¹; (x) Büyük ve Küçük Tunbs ve Abu Musa³²; (xi) Liancourt Rocks (Dodko) “İssız adalar”³³; (xii) Calero Adası³⁴; (xiii) Chagos Adaları³⁵, (xiv) Spratly Adaları³⁶; (xv) Scarborough Shoal-Güney Çin Denizi'ndeki ihtilafli bölgeler³⁷; (xvi) Paracel Adaları ve Spratly Adaları, Güney Çin Denizinde stratejik bir konuma sahiptir³⁸;

kadar bir sorun olmamıştı ve bu iki ülke arasındaki mevcut düşmanlığı göz önünde bulundurursak, savaşa yol açabilirdi.

²⁶ ABD ve Kanada'nın Hak İddiaları.

²⁷ İspanya ve Fas'ın, Fas sahilinden sadece 220 yard açıktaki hak iddiaları; bu konu aşağıda sömürge mirası bölümünde daha detaylı bir şekilde tartışılmaktadır.

²⁸ ABD ile Haiti'nin, Guantanamo Körfezi'nin 100 mil güneyindeki hak iddiaları; ABD ana karasından uzakta Karayip denizindeki adalar-sömürge mirasının bir diğer örneği.

²⁹ Yunanistan ile Türkiye'nin hak iddiaları; aşağıda, sömürge mirasının, günümüz ada ihtilafları üzerindeki etkisi kapsamında tartışılmaktadır.

³⁰ Birleşik Krallık ile Arjantin'in hak iddiaları; muhtemelen en güncel ada ihtilaflarından-sömürge mirasının ürünlerinden biri.

³¹ Japonya ile Rusya'nın hak iddiaları; Ruslar hâlihazırda adayı askeri tatbikatlar için kullanmaktadır. Japonya, ada üzerinde egemenlik kazanma sözü vermiştir.

³² İran ile Birleşik Arap Emirlikleri'nin (BAE) hak iddiaları; bu konu, İran ile Arap komşuları arasındaki zayıf ilişkiler göz önünde bulundurulduğunda, bu ülkeler arasında muhtemel bir ihtilaf meselesidir.

³³ Japonya ile Güney Kore'nin hak iddiaları.

³⁴ Nikaragua ile Kosta Rika'nın hak iddiaları; söz konusu ada körfez ve nehir halinde yer almaktadır.

³⁵ Birleşik Krallık ile Morityus'un hak iddiaları; sömürge mirası ile güvenlik endişelerinin açık bir birleşimi.

³⁶ Vietnam, Çin, Tayvan, Malezya ve Filipinlerin hak iddiaları: petrol, gaz ve güvenlik; Çin ada üzerinde hava ve deniz üsleri inşa etmektedir.

³⁷ Çin, Tayvan ve Filipinler'in hak iddiaları; petrol, gaz ve güvenlik.

³⁸ Çin, Tayvan ve Vietnam'ın iddiaları.

(xvii) Senkaku (Japonya)/ Diaoyu (Çin) Adaları³⁹; (xviii) Hans Adası⁴⁰; (xix) Rockall⁴¹; ve (xx) Arktik⁴². Bunların bir kısmı aşağıda tartışılmıştır⁴³.

IV. MESELELER VE SORUNLU ALANLAR

A) SINIRLANDIRMA

Genişlemeci hak talep edenlerin amaçları ve temel avantajı, maden haklarına erişimin tam kapsamını belirleyebilen ve güvenlik endişelerini de karşılayabilen en büyük deniz alanı kazanımlarıdır. Bunlar ve geri kalan diğer meseleler, ancak bu arka plan göz önünde bulundurularak anlaşılabilir. Ancak, sadece Peru'dan 13,1987 km açıktaki Galapagos gibi adalar, Sözleşme kapsamında izin verilen en fazla deniz alanını iddia ederek, diğerlerinin de denizi kullanımına ve özgürlüklerine yer bırakabilir. Bu makalede ele alınan ihtilaflı adaların birçoğu, deniz sahil şeritlerine veya diğer devletlere ait komşu ada sınırlarına yakınlıklarından dolayı bunu yapamazlar. Bu nedenle, bu tarzda hak iddialarını ve ihtilaflar bu makalenin konusunu teşkil etmektedir.

³⁹ Japonya, Çin ve Tayvan'ın iddiaları.

⁴⁰ Kanada ve Danimarka'nın hak iddiaları, Danimarka'nın sömürge mirasıyla Grönland üzerinde tekrar hak iddia etmesiyle ilgili Kennedy kanalındaki kayalık bir ada.

⁴¹ BK ile İrlanda'nın, İrlanda Denizindeki hak iddiaları.

⁴² Rusya, Kanada, ABD, Danimarka (Grönland), Norveç (Grönland) ve İzlanda'nın muhtemel hak iddiaları.

⁴³ Güncel olmayan ya da muhtemel ihtilaflar arasında Fransa'dan sadece bir taş atma mesafesi uzaklıkta olan Manş Adaları, her ikisi de Kuzey Doğu Afrika'da yer alan Madeira Adaları (Portekiz) ve Kanarya Adaları (İspanyol) yer almaktadır. Bunlar, bu makaledeki tartışmaların dışında tutulmuştur.

B) KARASULARI

Sözleşmeler, sahildevletinin her açıdan tamamen yetkili olduğu 12 deniz mili açıklığında karasuları bölgesine izin vermektedir. Ancak, burada net olmayan husus, karasularının kenarındaki bir adanın, karasularını bir 12 mil daha genişletip genişletemeyeceğidir. Ayrıca, KAS içerisinde resiflerin⁴⁴ bulunması, takımada özellikleriyle veya bunlar olmadan⁴⁵, ölçüm esas hattının belirlenmesinde daha büyük sorunlara yol açmaktadır. Ayrıca, bir adanın boğaz teşkil etmesi halinde diğer kullanıcıların zararsız ve transit geçişleriyle⁴⁶ ilgili benzer sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Yukarıda bahsedilen hak iddialarının, özellikle adaların rejimindeki abartılı hak iddialarından kaynaklı toplam etkileri, hem geleneksel gümrük hem de Sözleşme kapsamındaki transit geçiş haklarını ve aynı zamanda özellikle⁴⁷ Sözleşme çerçevesinde ihtilafli adalar üzerinden uçuş haklarını etkilemeye başlamıştır. Benzer sorunlar, Sözleşmenin boğazlara⁴⁸ ilişkin hükümlerinde, özellikle transit geçişlerde mevcuttur. Öte yandan, Sözleşmenin, uluslararası seyrüsefer için kullanılan boğazın kapsamını tanımlamaması dikkate değerdir. Transit geçişin yapıldığı alan üzerinde hak iddia edilebileceği şeklinde devam ettiğinden, muhtemelen kasten müphem bırakılmıştır.

⁴⁴ Madde 6.

⁴⁵ Madde 47(7).

⁴⁶ Madde 38(1).

⁴⁷ Madde 34-45.

⁴⁸ Madde 37-39 ve 44.

C) BİTİŞİK BÖLGE

BB'de de, yukarıda belirtilen KAS sularına benzer sorunlar mevcuttur. Sahildar devletin BB içerisinde Sözleşme kapsamındaki hakları fazla sorun teşkil etmez⁴⁹. Daha da önemlisi, BB, KAS'nin genişliğinin ölçümüne esas teşkil eden hattın 24 deniz mili ötesine uzanamaz⁵⁰. Öte yandan, TS'de olduğu gibi, denkleme bir ada girdiğinde KS ve MEB'nin⁵¹ genişliği ve ölçümüne ilişkin sorunlarla yine karşılaşmaktadır. Ayrıca, Sözleşme zaman zaman çelişkili bir şekilde BB sınırları içerisinde bulunan tarihi kalıntıları çıkarma girişimlerinin, sahildevletinin seyrüsefer ve yargı haklarını ihlal edebileceğini öngörmektedir⁵².

D) KITA SAHANLIĞI

Sözleşme, KS⁵³ olarak bilinen 200-350 deniz mili açıkta, sahildevletinin ekonomik faaliyetlerde bulunabileceğini, ancak herhangi bir hukuki veya başka yetkisinin olmayacağını öngörmektedir. Ancak, geriye çözülmemiş 2 sorun kalmaktadır. Birincisi, yapay adalar ve yapılarıdır. Sözleşme, kıyı devletinin kendi topraklarına veya karasularına giren kablolar ya da boru hatlarına yönelik veya kıta sahanlığında yapılan ke-

⁴⁹ Madde 33(1)- “1. Karasularına bitişik olan, bitişik bölge olarak tanımlanan bir bölgede, sahildevleti, aşağıdaki maksatlarla kontrol uygulayabilir:

- (a) gümrük, mali, göç ve sağlık kanunlarının ve düzenlemelerinin, kendi topraklarında veya karasularında ihlal edilmesini önlemek;
- (b) yukarıda belirtilen kanunlarının ve düzenlemelerinin, kendi toprakları veya karasuları içerisinde ihlalini cezalandırmak.”

⁵⁰ Madde 33(2).

⁵¹ Madde 33(2) and 48.

⁵² Madde 303(2).

⁵³ Madde 76.

şiflerle ilişkili olarak döşenen veya kullanılan kablolar veya boru hatlarına ilişkin hak ve yetkilerini veya yetki bölgesi içerisindeki yapay adaların, tesislerin ve yapıların çalışmalarını tesis etmesine ve belirlemesine izin vermektedir⁵⁴. Faydalanma hakları anlaşılabilir, ancak yapay adalar, tesisler ve yapılar inşa etme hakları daha büyük sorunlara yol açmaktadır.

Bu adalar ve yapılarla ilgili olarak, madde 80'in madde 60 ile birlikte okunması, öngörülemeyen sorunların bir kaynağı olabilir⁵⁵. Diğer sorun, karşı karşıya veya komşu sahillere sahip devletler arasındaki KS'nin sınırlandırılmasıyla ilgilidir. Bu tür sınırlamaların, Uluslararası Adalet Divanı Tüzüğü'nün 38. maddesinde yer alan Anlaşmazlıkların Çözümü⁵⁶ mekanizmasına göre, uluslararası hukuk uyarınca⁵⁷, Devletler arasındaki anlaşmalar ile sağlanacağı dışında, Sözleşmede bu konuyla ilgili hüküm vermemektedir. Şaşırtıcı bir şekilde, yapay adalar, tesisler ve yapılar değil, sadece doğal adalar ele alınmıştır. Dolayısıyla, UNCLOS 1982'ye giden müzakerelerde hasıraltı edilen sorun, tekrar gün yüzüne çıkacaktır.

⁵⁴ Madde 79(4).

⁵⁵ "Madde 60, duruma göre, kıta sahanlığındaki yapay adalar, tesisler ve yapılar için geçerlidir". Ayrıca bakınız; Elferink, A.G. Oude (2009), "The Continental Shelf in the Polar Regions: Cold War or Black-Letter Law?", *Netherlands' Yearbook of International Law*, C. XL, s. 121-181; Okyanuslar ve Deniz Hukuku, Okyanus İlişkileri ve Deniz Hukuku Bölümü, Kıta Sahanlığı Sınırları Komisyonu (KSSK), kıta sahanlığının esas hattın itibaren 200 deniz milinin ötesindeki dış sınırları Komisyona Bildirimler: Norveç Krallığı'nın Bildirimi, 27 Kasım 2006.

[http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/submission_nor.htm]

erişim tarihi 15/05/2018; Okyanuslar ve Deniz Hukuku, Okyanus İlişkileri ve Deniz Hukuku Bölümü, Kıta Sahanlığı Sınırları Komisyonu (KSSK), kıta sahanlığının esas hattın itibaren 200 deniz milinin ötesindeki dış sınırları: Komisyona Bildirimler: Rusya Federasyonu'nun Bildirimi, 20 Aralık 2001.

[http://www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/submission_rus.htm] erişim tarihi 10/05/2018.

⁵⁶ Madde 83.

⁵⁷ XV. Bölüm (Madde 279-299).

E) MÜNHASIR EKONOMİK BÖLGE

Kıta sahanlığı olmayan devletlere tazminat olarak, Sözleşme, bu devletler için, hukuki yetkiler hariç kıta sahanlığında olanlara denk ekonomik haklardan faydalanabileceği münhasır ekonomik bölgeleri öngörmektedir. Ancak bu ekonomik hakları ifa edebilmek için sahildar devlete, yapay adalar, tesisler ve yapılar inşa etme ve kullanma hakkı tanımaktadır⁵⁸. Bu adalar üzerindeki Fuller hakları Sözleşmede Madde 60'ta belirtilmiş olup⁵⁹ sırasıyla yapay tesisler ve yapılar ve adalarla ilgili olan madde 79(4) ve madde 121'in ana metni ile birlikte okunmalı ve karşılaştırılmalıdır.

F) AÇIK DENİZLER (SERBESTİLER)

Açık denizler (AD) tüm Devletlere açık olmasına rağmen, adalar⁶⁰ konusunda, hem sahildar ülkeler hem de denize kıyısı bulunmayan ülkeler, Sözleşmenin VI. Bölümüne tabi olarak uluslararası hukuk çerçevesinde yapay adalar ve diğer türlü tesisler inşa etme serbestisine sahiptir. Yapay ada haklarının yanı sıra, açık denizlere getirilen diğer kısıtlamalar sadece diğer Devletlerin hakları⁶¹ ve açık denizlerin sadece barışçıl amaçlarla kullanılmasıdır⁶². Bu senaryolar sadece Güney Çin Denizi sularında neler olduğu sorusunu değil, aynı zamanda açık denizlerin herhangi bir

⁵⁸ Madde 56(1)(b)(i).

⁵⁹ Aşağıda paragraf I'ya bakınız.

⁶⁰ Madde 86.

⁶¹ Madde 58.

⁶² Madde 88.

kısmı üzerinde herhangi bir egemenlik iddiasının geçerliliği şüphelerini akla getirmektedir⁶³.

G) DENİZ YATAĞI VE BÖLGE

Deniz yatağı her zaman potansiyel bir sorun alanı olmuştur⁶⁴. Açık denizler ve Bölge mücadelesi BMDHS 1982 gelişmesine yol açmıştır. BMDHS 1982'yi müteakip, Bölge artık Sözleşme çerçevesine ilave bir rejimle yönetilmektedir⁶⁵. Bu durumda, Bölge için ilave hükümler gerekli görülmemiştir. Ancak, Bölge'de öngörülen ekonomik faaliyetlerden yola çıkılarak, Bölge'nin maden kaynaklarından faydalanma amacıyla yapay adaların, tesislerin ve yapıların inşası öngörülerek bu konuda hükümler belirlenmeliydi.

H) BİLİMSEL ARAŞTIRMA

Sözleşme çerçevesinde adaların varlığı bilimsel araştırma hakkını etkilememelidir, ancak MEB ve KS'deki bilimsel araştırma çalışmaları sahildevletinin onayına tabidir. Sözleşme uyarınca sahildevletleri, başka bir devletin veya yetkili uluslararası bir teşkilat tarafından söz konusu sahildevletinin münhasır ekonomik bölgesinde veya kıta sahanlığında yürütülecek olan ve madde 60 ile madde 80'de bahsedilen yapay adaların, tesislerin veya yapıların inşasını veya işletilmesini içeren

⁶³ Madde 89.

⁶⁴ 15. Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Harry S. Truman, 150 - Bildiri 2667 - Amerika Birleşik Devletleri'nin Kıta Sahaneliği Toprak Altı ve Deniz Yatağı Doğal Kaynakları Politikası, 28 Eylül 1945.

[<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=12332&st=truman&st1=sea=>] erişim tarihi 27/03/2018.

⁶⁵ Madde XI.

projelerin yürütülmesini durdurma takdirini haizdir⁶⁶. Bu nedenlerle, KAS sınırlandırılması bunlar için geçerli değildir. Ancak, bu tür yapılar ve tesisler, ilgili rıhtımlar ve limanların sınırları veya ilgili tesisler ve yapılarla karıştırılmamalıdır. Örneğin, Sözleşme'nin Madde 11'i uyarınca, KAS sınırlandırmada, liman sisteminin ayrılmaz bir parçasını oluşturan en dıştaki kalıcı liman bileşenleri, sahilin bir parçası olarak kabul edilmektedir. Buna göre, açık denizdeki tesisler ve yapay adalar, kalıcı liman bileşenleri olarak değerlendirilmemektedir.

D) YAPAY ADALAR VE TESİSLER

Rejimin ayrıca yapay adaların inşası ve kullanımına ilişkin etkileri mevcuttur. Yukarıda bahsedildiği üzere, Sözleşmenin Madde 80'inde "Madde 60, kıta sahanlığındaki yapay adalar, tesisler ve yapılar için duruma uygun şekilde geçerlidir" ifadesi yer almaktadır. Ancak daha da önemlisi, madde 60(1) uyarınca, sahil dar Devlet münhasır ekonomik bölgede, aşağıda belirtilenleri inşa etme ve bunların inşasını, işletimini ve kullanımını yetkilendirme ve düzenleme münhasır hakkını haizdir: (a) yapay adalar; (b) madde 56'da öngörülen amaçlar ve diğer ekonomik amaçlara yönelik tesisler ve yapılar, (c) bölgedeki sahil dar Devletin haklarının kullanılmasını engelleyebilecek tesisler ve yapılar. Madde 60(2)'ye göre, sahil dar Devlet gümrük, maliye, sağlık, güvenlik ve göç yasaları ve düzenlemelerine ilişkin yetkiler dâhil olmak üzere bu tür yapay adalar, tesisler ve yapılar üzerinde münhasır yetki alanına sahiptir. Öte yandan, madde 60(8) uyarınca yapay adalar, tesisler ve yapılar ada niteliğini haiz değildir. Kendilerine ait karasuları yoktur ve varlıkları KAS, MEB veya

⁶⁶ Madde 246(5)(c)'de yer alan hüküm şöyledir:

KS'nin sınırlandırılmasını etkilemez. Dolayısıyla, yapay adalara yalnızca deniz alanları meydana getirmedikleri sürece izin verilir, kullanım ömrü sonunda güvenlik bildiriminde bulunularak kaldırılır.

İ) KAYALIKLARIN STATÜSÜ

Sözleşme çerçevesinde en büyük zorluklara kayalık adaların durumu neden olmaktadır. Daha önce de belirtildiği üzere, sadece insan ikâmetine uygun kayalar Sözleşme çerçevesinde ada niteliğindedir⁶⁷. Dolayısıyla, insan ikâmetine veya kendi ekonomik yaşamını sürdürmeye uygun olmayan kayaların münhasır ekonomik bölgeleri veya kıta sahanlıkları olamaz. Çıplak bir kayanın, üzerinde yaşama izin vereceği şüphelidir. Bunun tek yolu, sakinlerinin ihtiyaçlarının sürekli olarak, hak iddia eden sahildar devlet tarafından düzenli bir şekilde karşılanmasıdır. Bu tür adalara ilişkin beyhude ihtilafların bir örneği, BK ile İrlanda'nın Rockall üzerindeki hak iddiaları çekişmesidir. Rockall, BK'nın müdâhil olduğu iddia ve karşı iddialarla renkli tarihiyle bir diğer kayadır. Yıllardır süregelen ihtilaf son yıllarda durgunlaşmış gibi görünse de, kara sınırı meselesinin, BK'nın Ortak Balıkçılık Alanları politikasından çıkmasının, balıkçılık haklarıyla ilgili bir çekişmeyi yeniden tetikleyeceğine dair endişeler mevcuttur. İrlanda'nın endişesi, BK'nın "asma köprüyü çekerek" Rockall yakınlarında avlanan İrlandalı balıkçıların faaliyetlerini engellemesidir. Fakat bu Atlantik oluşumunun hikâyesi nedir? Nerededir? Çevresindeki ülkeler neden üzerinde hak iddia etmektedir? Rockall, Kuzey Atlantik'in uzak bir yerinde, İskoçya'nın St. Kilda adalarının yaklaşık 160 deniz mili batısında ve County Donegal'in 230 deniz mili kuzey-

⁶⁷ Madde 121(3).

batısında yer almaktadır. Issız kaya 25 m genişlikte ve 17 m yüksekliktedir ve aslında sönmüş bir volkanın kalıntısıdır. Boyutlarına bakılmaksızın bu küçük adacık BK, İrlanda, Danimarka ve İzlanda'nın müdâhil olduğu bir mülkiyet ihtilafının konusu olmuştur. Üzerine oturduğu plato, on yıla yeter bir gerginliğe yol açmıştır. Söz konusu büyük ölçüde kayanın mülkiyeti değil, çevresindeki deniz yatağının ihtiva ettiği potansiyel petrol ve gaz yataklarıyla ilgilidir⁶⁸.

⁶⁸ Bu ihtilaf, iki Birleşik Krallık Denizaltısı Rockall'a çıkarak, burayı ilhak etme girişimiyle Birleşik Krallık bayrağını çektiğinde kızışmaya başlamıştır. Rockall adasına çıkartma yapma emri Queen Elizabeth II tarafından imzalanmış, ancak BK'nın bu girişimdeki çabaları, diğer ulusların hak iddialarının devam etmesiyle başarıya ulaşmamıştır. Dublin, Londra, Kopenhag ve Reykjavik'teki Konferansların hepsinde, ihtilafın sonlandırılması için çözüm önerileri tartışılmış, ancak olumlu bir sonuca ulaşılamamıştır. Söz konusu ihtilaf, 1960'larda ve 1970'lerde hem İrlanda hem de BK'ta hukuki ve siyasi bir mesele olmaya başladığında son haddine ulaşmıştır. BK 1972 yılında Rockall Adası Kanunu'nu parlamentodan geçirerek Rockall'ın mülkiyetini resmen almayı denemiştir. Rockall'ın, İskoçya'nın, özellikle Inverness'in bir parçası olduğunu iddia etmiştir. İrlanda, BK'nın hak iddialarını kabul etmemiştir. İrlanda, BK'nın egemenliğini tanımamasına karşın, adayı ilhak etmeye de çalışmamıştır. Rockall ve benzeri kayalıklar ile kaya adacıkları, komşu deniz yatağındaki üzerinde hak iddialarına veya çevre sularda balıkçılık haklarına hukuki dayanak teşkil etmede hiçbir öneme sahip olmayıp, konumları da bununla tutarlı olmuştur. Esasında İrlanda'nın asıl endişesi, Rockall mülkiyetinin, yakındaki kaynaklar üzerinde hak sahibi olmaya dönüşmemesini sağlamakla ilgiliydi. Bu bağlamda, Madde 121(2) "Her hâlükârda, İrlanda ve BK 1988 yılında iki ülke arasında, kendi kıyı hatlarından itibaren 500 deniz miline kadar uzanan kıta sahanlığı alanlarının sınırlandırılması üzerine anlaşmaya varmıştır. İrlanda ve BK'nın kıta sahanlığı sınırları üzerinde anlaşmaya varmasına rağmen, İzlanda ve Danimarka bu anlaşmayı kabul etmemiştir. Bu da bu dört ulusun, hak iddialarını BM Kıta Sahanlığı Sınırları Komisyonuna bildirmeleri gerektiği anlamına gelmektedir. İrlanda, BK ve Danimarka bu bildirimini yapmış, ancak İzlanda yapmamıştır. İzlanda konumunu bildirene kadar BM bu konuyu değerlendiremez. Bunun yanı sıra, meseleyi daha da karmaşık bir hale getirebilecek bir husus daha mevcuttur. BM'nin "insan ikâmetine uygun olmayan kayalıklar" kuralının bir şekilde bu duruma uygulanabilir olmasına rağmen, Rockall'ın aslında bir ada olduğunu ve bu kategoriye girmediğini kanıtlama girişimleri olmuştur. 1985 yılında Birleşik Krallık eski SAS askeri Tom McClean, Rockall'da buranın bir ada olduğunu kanıtlayarak buranın Britanya topraklarına katılması amacıyla 40 gün geçirmiştir. Diğerleri ise bu rekoru kırmıştır. Keşif karşıtı

V. SÖMÜRGE MİRASI

A) ABU MUSA

Adalara ilişkin ihtilafları içeren güncel sorunlardan bazıları, tarihi ya da sömürge iktisaplarından ve mirasından kaynaklanmaktadır. Abu Musa'dan, Falkland (Malvinas) ile Cebelitarık'a kadar örnekleri mevcuttur. Ancak öncelikle Abu Musa, resmi adlarıyla Tunb Adaları ve Abu Musa⁶⁹ İran ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin (BAE) üzerinde hak iddia ettiği topraklardır. Bunlar, Hürmüz Boğazı'nda yer alan, hem Persler hem de Araplar tarafından sahiplenilen iki küçük adadır. Ancak bu adalar, çevresindeki zengin petrol ve gaz yatakları nedeniyle, giderek yükselen bir ihtilaf konusu olmuştur. Hâlihazırda adalar büyük ölçüde İran askeri güçleri tarafından iskân edilmektedir. 2012 Yılı Nisan Ayında İran Cumhurbaşkanı adayını ziyaret ederek, 41 yıl önce Tahran hükümeti tarafından alındığından bu yana adayını ziyaret eden ilk devlet başkanı olmuştur. BAE danışma amacıyla kendi büyükelçisini Tahran'dan geri çekmiş ve İran'la yapılacak bir futbol dostluk maçını iptal etmiştir. 2015 Arap Birliği Zirvesi'nde İran, topraklarının ayrılmaz bir parçası olarak adalar üzerindeki egemenliğini tekrar teyit etmiş ve İran'ın bu üç ada üzerindeki

Greenpeace aktivistleri 1997 yılında Rockall'da 42 gün geçirmiş ve üç yıl önce 2014 yılında Britanyalı kâşif Nick Hancock adayı 45 gün işgal etmiştir. Hâlihazırda yine de Rockall'ın durumu, BK'nın kendi toprağı iddiası olarak kalmaya devam etmektedir. İrlanda bu iddiayı kabul etmemekle birlikte, Rockall'ın İrlanda'ya ait olduğunu da iddia etmemektedir. Elbette, The Wolfe Tones bu fikre katılmamaktadır.

⁶⁹ http://en.wikipedia.org/wiki/File:Strait_of_Hormuz.jpg (erişim tarihi 22/05/2018).

egemenliğine ilişkin iddiaların tekrar edilmesinin, mevcut hukuki ve tarihi gerçekleri kesinlikle değiştiremeyeceğini vurgulamıştır⁷⁰.

B) CEBELİTARIK

Bir ada olmamasına karşın Cebelitarık'ın özellikleri, sömürge mirasıyla kalan sınır ihtilaflarına konu olmaktadır. Cebelitarık ve ona bu ismi veren kayası, son zamanlarda, hararetli Brexit savaşının beklenmedik bir cephesi olmaya başlamıştır. AB'nin, Brexit anlaşmasında Birleşik Krallığın Okyanus Ötesi Topraklarından bahsetmesi, BK politikacılarını, gazete manşetlerinde İspanya ile savaştan bahsettirecek milliyetçi bir furyaya sürüklemiştir. Bu şekilde konuşma pervasız ve gülünç olsa da, Brexit'in sömürge yoluyla iktisap edilmiş bazı ihtilafli alanlardaki ulusal egemenliğin kurallarını nasıl yıktığını göstermektedir.

C) EGE ADALARI

Önem sırasında olmaksızın, bu kategoride üçüncüsü, Türkiye ile Yunanistan arasındaki Ege Denizi üzerine yüzyıllık ihtilafıdır. Bu sularda bu iki ülke arasında birçok ihtilafli ada yer almaktadır. Bunlardan başlıcaları İmia (Yunanistan) veya Kardak (Türkiye) ve Samos (Yunanistan) Si-

⁷⁰ 1971 yılı Aralık ayında, altmış yedi yıldır sürmekte olan Anglo-İran ada ihtilafı, İran'ın, BAE'nin konduğu bir sömürge mirası olarak gördüğü İran-BAE çekişmesine dönüştü. Shah Abbas iktidarında on yedinci yüzyılın başlarında temelleri atılan İran ile Britanya arasındaki kazanç ittifakı, on sekizinci yüzyıl ortalarında Safevi Hanedanı'nın çökmesiyle ortadan kalkmıştır. On dokuzuncu yüzyılda Anglo-İran ilişkileri, karşılıklı güvensizlik ve kine dönüşmüştür. Bu konu, özellikle on dokuzuncu yüzyılda çok kısa bir zaman dilimine ait somut delillerin muğlak ve tartışmaya açık olmasından dolayı oldukça karmaşıktır. Britanya Sömürgesinin çıkarları ve geçmişteki müdahaleler, delillere gölge düşürmüştür. Bu nedenle, somut delillerin açıklığa kavuşturulması ve uygulanacak hukukun seçimi, bu davanın esas noktasını teşkil etmektedir. Bu çalışma coğrafya, tarih, iktisat, siyaset, uluslararası ilişkiler ve hukuk konularını ele alan disiplinler arası bir çalışmadır."

sam (Türkiye) adalarıdır. İmia/Kardak, Ege Denizinde Yunanistan adalar zinciri ile Türkiye'nin batı kıyısı arasında yerleşik bir çift küçük, ıssız adacıktır. 27 Aralık 1995 tarihinde Türkiye Dışişleri Bakanlığı, adacıkların Türk toprakları olduğunu resmen ilan etmiştir. Sonraki ay, hem Türkiye'nin hem de Yunanistan'ın savaş gemileri adacıklara doğru açılırken, Yunanistan özel kuvvetleri doğudaki adacığa, Türkiye özel kuvvetleri batıdaki adacığa, her ikisi de tespit edilmeden, kendi bayraklarını çekmek üzere çıkarma yaptılar. Fevri askeri tehditler, krizin son saatlerinde her iki ülkenin yetkilileriyle telefonda görüşen ABD tarafından dindirilmiştir. O tarihten bu yana Ege Denizindeki ihtilaf, Türkiye'nin bunların ve çok sayıda diğer adacığın "tayin edilmemiş" egemenlik alanları olduğunu, diğer taraftan Yunanistan'ın bunların tartışılmaz bir şekilde Yunanistan'a ait olduğu iddialarıyla içten içe yanmaya devam etmektedir. Yakın zamanda Türkiye, şayet Atina her iki ülke arasındaki "pozitif atmosferi" bozmaya niyetli değilse, Yunanistan'ın Ege Denizinde tek taraflı hareket etmekten kaçınması gerektiğini ilan etmiştir. Ege bölgesi yakın zamanda Yunanistan'da Syriza hükümetinin kurulmasının ardından, Türkiye ile Yunanistan arasın yükselen gerilime tanık olmuştur. Türkiye'nin yorumları, Yunan Savunma Bakanı İmia/Kardak Adasını ziyaret ettikten sonra gelmiştir. Samos/Sisam'ın konumu, Türk kıyılarından sadece 1,6 km açıktaki olması nedeniyle daha da kışkırtıcıdır. Kıbrıs Adasında Türkler ile Yunanların ayrılması bu ihtilafın bir uzantısıdır.

D) FALKLAND ADALARI

Dördüncü ve muhtemelen en eskiye dayanan ihtilaf, BK ile Arjantin arasındaki Falkland Adaları (BK) veya diğer adıyla Malvinas (Arjantin)

adaları üzerindeki hak iddialarıdır. Sorunun tarihi, 2 yüzyıllık sömürgecilikten fazlasına dayanmaktadır. Tahmin edilebileceği üzere, söz konusu ihtilaf, adaların çevresindeki zengin balıkçılık alanları ve yakın zamanda keşfedilen zengin petrol ve gaz yataklarıdır. Doğu Falkland'da Puerto Soledad'da bir garnizonu olan İspanya, 1811 yılında Yarımada Savaşı'ndan kaynaklanan baskılarla geri çekilmeye zorlanana kadar, söz konusu garnizonu Montevideo'dan yönetmeye devam etmiştir. 1833 yılında Birleşik Krallık Falkland Adalarına dönmüş ve o tarihten beri adayı işgal etmektedir. Diplomatik çözümde bir kırılma noktasını müteakip Arjantin, adaları 2 Nisan 1982'de işgal etmiştir. Dolayısıyla, Atlantik Okyanusu'nun güney batısında yer alan bir Birleşik Krallık toprağı olan Falkland Adaları, 1982 yılında bu topraklar üzerine kısa ancak şiddetli bir savaş veren, Birleşik Krallık ile Arjantin arasında bir egemenlik ihtilafının konusu olmaya devam etmektedir. Falkland Adalarının günümüz sakinleri ise doğal olarak Birleşik Krallık vatandaşı olarak kalmayı tercih etmektedir⁷¹.

⁷¹ Falkland Adaları Doğu Falkland, Batı Falkland, Güney Georjia ve Güney Sandwich ile bazıları kayalık ve ıssız olan 776 adacıktan oluşmaktadır. Başkent ve tek şehir olan Stanley (nüfusu: 2.115) Doğu Falkland üzerinde yer almaktadır. Adalar kendi yönetimlerine sahiptir, ancak takımadanın bütünü, savunmasından ve dışişlerinden sorumlu BK toprağıdır. Portekiz, İspanya ve Birleşik Krallık adayı 16. yüzyılda kendilerinin keşfettiğini iddia etmiş; muhtelif zamanlarda Fransa, Birleşik Krallık, İspanya ve Arjantin arasında ihtilaflar meydana gelmiştir. BK 1833 yılında egemenliğini ilan etmiş ve Arjantin ise o tarihten bu yana bu hak iddiasına itiraz etmiş, 1982 yılında Falkland Savaşı olarak bilinen süreçte, iki ay boyunca adaları işgal ederek sonunda başarısız olmuştur. Birleşik Krallık, adaların savunmasını "güçlendirmeyi" planlamaktadır. Arjantinde de aynı zamanda "Las Malvinas" olarak adlandırdığı adaları alma kampanyasıyla öne çıkmıştır. Rusya'nın, adalar üzerinde yeniden hak iddia etmek için muhtemel bir taarruz başlatması için Arjantin'e 12 adet uzun menzilli bomba atar anlaşması yapmak üzere olduğu bildirilmiştir. Birleşik Krallık bunu düşmanca bir hareket ve Falkland Adalarının 3.000 sakinine,

E) PEREJİL ADALARI

Beşincisi ise az bilinen ancak oldukça ilginç, Fas ile İspanya arasındaki bir ihtiliftir. Perejil Adası, Cebelitarık Boğazında Fas kıyısından sadece 220 yard açıkta Fas karasuları içerisinde yer almasına rağmen, 1668 yılından bu yana başka bir sömürge mirası olarak İspanya toprağıdır. Bu küçük kayalık ada, yerel Fas halkı tarafından bazen keçi çayırı olarak kullanılmaktadır. Fas 2002 yılında ıssız adayı işgal etmek için bir düzine asker göndermiştir. İspanyol askerler daha sonra bunları adadan tahliye etmiş ve İspanya bayrağını tekrar adaya dikmiştir. Söz konusu adacık şimdi tamamen boşaltılmış bir halde ancak her iki ülke tarafından izlenmektedir.

F) DİĞER POTANSİYEL ADA İHTİLAFLARI

Diğerleri, sömürge mirasının adaları ve sınırları ve Fransa kıyısından sadece 20 mil açıkta Manş Adaları (BK) üzerine muhtemel ihtilaflardır⁷². Fas'ın batı kıyısı açıklarındaki Madeira (Portekiz) ve Kanarya (İspanya) adaları üzerine Fas topraklarında Ceuta (İspanya) Fas ile muhtemel bir ihtilafın yanı sıra, Savage Adası üzerine İspanya ile Portekiz

Birleşik Krallık vatandaşlarına karşı bir tehdit olarak algılanmaktadır. Adalar üzerinde hak iddiaları işte bu kadar toksik olabilmektedir.

⁷² Manş Adaları, I. William İngiltere'yi işgal etmek üzere kanalı geçtiğinde İngiliz mülkiyetine geçmiştir. Devamındaki savaşlar ve evlilikler, İngiliz Tacının, uçsuz bucaksız Fransız topraklarına sahip olmasıyla sonuçlandı. - İngiliz Kral II. Henry 12. Yüzyılda, daha sonra İspanya olan, Fransa sınırına kadar olan toprakları yönetmiştir. Sonraki yaklaşık 300 yıl içerisinde, İngiltere, kıta üzerinde sadece Calais ve Fransa sahili açıklarında Manş adaları kalana kadar Fransız topraklarını sürekli kaybetmiştir. Kraliçe Mary, iktidarı döneminde (16. yüzyıl), Fransa'daki mülklerimizden geriye sadece Manş Adaları kalmıştır.

arasında aktif bir ihtilaf mevcuttur⁷³. Fakat bu, hak iddialarını tetikle-mekte midir? Cevabı aşağıda verilmiştir.

VI. YENİ GELİŞMELER

A) DENİZ MİLLİYETÇİLİĞİ

Yeni ortaya çıkan ve gittikçe büyüyen deniz milliyetçiliği artık adaların ve ada uluslarının ihtilaflarının ön cephesinde yer almaktadır. Bu durum deniz milliyetçiliğinin Çin, Japonya, Arjantin, Ege Denizi ve dünyanın başka yerlerinde aşırı milliyetçilikteki ciddi artışı hem yansıtan hem de güçlendirdiği Güneydoğu Asya, Ege Denizi ve Latin Amerika'da çok daha açıktır. Ulusal siyaset ve milliyetçilik kısmen bu ada deniz ihtilaflarını ateşlemektedir. Bu nedenle, normal kıyı bölgelerinden çok, ihtilaflı ada mevcuttur. Belki de bu bölgelerdeki tüm ülkelerin, meseleleri soğutma zamanı gelmiştir. Önemli noktalardan biri (Takımada) Endonezya'nın özellikle ekonomik, kültürel ve toprak konusunda ilan edilen, hem Borneo açıklarında yer alan sürekliliklerin çok büyük öfkeye neden olduğu ve Endonezya'nın deniz bölgelerinin ve adalarının bu hak iddialarına karşı savunmasız olduğuna dair yaygın bir inanişaya katkıda bulunan yeni milliyetçiliğidir. Filipinlerin denizlerdeki hak iddiaları, Filipinlerin

⁷³ Yalnızca 2.73 kilometre kare ya da 20 hektar büyüklükte bir alana sahip, en yüksek noktası 165 metre olmasına rağmen, Savage Adaları Madrid'in en yüksek uluslararası seviye intikal ettirerek bir BM çözümü aramaya karar verdiği uluslararası bir ihtilafın merkezidir. İhtilaf konusu adalar, Madeira ile Kanarya Adaları arasında yer almakta olup, Portekiz'in karasularının İspanya topraklarının 40 deniz mili içerisine ulaşmasını sağlamaktadır. Mesafe bakımından, Savage Adaları, Kanarya adalarına, Madeira Adalarına olduğundan daha yakındır. Bu adalar, İspanyollar tarafından sömürgeleştiren Kanarya Adalarının aksine, 1438 yılında adaya ilk ayak basan insanlar olarak Portekiz topraklarıdır. Bu adalar sadece Maderia Natur Park'tan küçük bir koruyucu ekibi tarafından iskân edilmesine rağmen, Portekiz donanması yıllar içerisinde karasuları sınırlarını ihlal eden İspanyol balıkçı gemilerini yakalamıştır.

yakın tarihine ve uluslararası hukuka atıfta bulunmaktadır⁷⁴. Çin'in deniz ihtilafları konusundaki eylemlerine popüler desteği ölçen yeni bir anket, oldukça şaşırtıcı bazı sonuçlar göstermiştir. Aşırı protestolar ve genel Japonya karşıtlığı duygusu, Çin'in eğitim sistemiyle ilişkilendirilmiştir. Robinson'un çalışması Çin kamuoyunun Senkaku Adası ihtilafı hakkındaki görüşlerini incelemektedir⁷⁵. Bir diğer konu ise Arktik Kutuplardaki Rus bayrağıdır.

B) DENİZ YATAĞI KAYNAKLARI MÜCADELESİ

Hararetli ada ihtilaflarında bir diğer meselesi özellikle Bölge'deki deniz yatağı kaynakları üzerine yapılan mücadeledir⁷⁶. Bir tarafta madenler ve nadir toprak elementlerine olan doymak bilmez talep, diğer tarafta kara üzerinde sürekli azalan kaynaklar, dünya çapındaki paydaşların yeni bir cephe aramasını -derin denizlere yönelmesini- kaçınılmaz kılmıştır. Madencilik teknolojilerindeki ilerlemeler nedeniyle, altın, bakır, çinko, kobalt ve nadir toprak elementleri (NTE) dâhil deniz tabanı kaynaklarından faydalanmak artık sadece mümkün olmakla kalmayıp, 2016 yılından itibaren Deniz Yatağı Uluslararası Otoritesi tarafından verilen ticari ruhsatlarla pek yakındır. Küresel üretimin %97'sini kontrol eden Çin, NTE üzerinde baskın bir güce sahiptir. Sınırlı miktarlardaki bu elementler ve diğer kıymetli madenler çok çeşitli elektronik aygıtlar, yeni yeşil teknolojiler ve silah sistemlerinde kullanılmaktadır, bu da yeni kaynaklardan

⁷⁴ Bkz. China's story references, "China, Philippines, Maritime Conflict", in Robinson, W. P., Giles, H. (Eds.), *The New Handbook of Language and Social Psychology* (s. 585-600).

⁷⁵ Yukarıda Not 32'ye bakınız.

⁷⁶ Deniz Yatakları için Kısım XI'e bakınız

faydalanmak için stratejik bir mücadeleyi tetiklemektedir. Günümüzde buz kaplı olmayan alanlara erişimin artması, üzerinde hak iddia edilmiş olan potansiyel Arktik kaynaklar için yeni bir "mücadelenin" başla- yacağına dair spekülasyonların ortaya çıkmasına neden olmuştur⁷⁷. Yine bu raporların, 200 deniz milinin ötesindeki Arktik Okyanus olarak ta- nımlanan "açık denizler" hakkında genellikle abartılı alarm verici uyarı- lar olarak görülmesine karşın, BMDHS 1982'nin geliştirilmesine en baş- ta neden olan yine bu endişelerdi.

C) YENİLENEBİLİR DENİZ KAYNAKLARINA YÖNELME

Üçüncü gelişme ise denizden, özellikle adalardan elde edilebilecek yeni- lenebilir enerji kaynakları yaygarasıdır. Kıyı ötesi rüzgâr gücü, özellikle BK gibi ülkeler 2017 Paris İklim Değişikliği Anlaşması'ndaki yenilene- bilir enerji ve ozon azaltma hedeflerine ulaşmak istediğinde hayati önem taşımaktadır. Öte yandan, uygun bir şekilde güçlü ve güvenilir bir tekno- lojinin noksanlığı bu gelişmelere ket vurabilir⁷⁸. Ancak bu durum söz konusu ülkelerin, her ihtimale karşı yakınlardaki adaların deniz bölgeleri üzerinde mücadele etmesini engellememektedir. Yenilenebilir enerji kaynakları, rekabetçi olmaya yetebilecek kadar büyük ölçekte kurulmaya başlar. Sera gazı emisyonları bu kaosta nihayet düşüşe geçer. Ancak

⁷⁷ "Natural Resources Canada: Government of Canada Welcomes New Mapping Data on Canada's North (Kanada Doğal Kaynakları: Kanada Hükümeti, Kanada'nın Kuzeyinde Yeni Haritalandırma Verilerini Olumlu Karşılıyor)", Canadian Business, 8 Ağustos 2008, [http://www.canadianbusiness.com/markets/ccn/article.jsp?content=20080808_125504_2_ccn_ccn] (Erişim tarihi: 21/04/2018).

⁷⁸ 8. Uluslararası Enerji Ajansı, Dünya Enerji Raporu. [<http://www.worldenergyoutlook.org/>] (Erişim tarihi: 13/04/2018).

ekonomik dalgalanmaların erken dönemlerinde güneş enerjisi üreticileri yüksek maliyetlerden ve düşük kâr marjlarından muzdariptir.

D) KÜRESEL ISINMANIN YARATTIĞI TEHDİTLER

Dördüncü gelişme ise küresel ısınmanın adaları tehdit etmesidir. Küresel ısınma sonucunda meydana gelen deniz seviyesindeki yükselme, özellikle ada uluslarına yönelik tehditler yaratan çok büyük değişikliklere yol açmaktadır. Deniz seviyesi yükselmeye devam ettikçe, ada halklarına ve kültürlerine yönelik tehditler de büyümektedir. Deniz seviyesinin yükselmesi, suların sınırlı mesken alanına sahip kara parçalarına yaklaşmasıyla, özellikle düşük rakımlı ada halklarını ve kültürlerini tehdit etmektedir. Öte yandan, yükselen deniz sularının birçok ada halkını sular altında bırakacağını da göz önünde bulundurmak önemlidir. Deniz seviyesi yükseldikçe ada halklarının tarıma elverişli topraklarını çökme ve aynı zamanda tuzlanma nedeniyle kaybetme riskinin artması tarım, ticaret sektörleri, turizm ve balıkçılık alanlarında tehditlere yol açmaktadır. Küresel ısınmanın bir diğer etkisi ise Arktik⁷⁹ ile Antarktika'daki buzla kaplı kutup alanlarının erimesidir. Bu da iki yeni sonucu doğurmaktadır. Birincisi, buz tabakasının küçülmesiyle yeni adaların ortaya çıkması ve bunların bilinen sınırlar arasında yeni ihtilaflar ortaya çıkarması ihtima-

⁷⁹ 2. Borgerson, Scott (2008), “Arctic Meltdown: The Economic and Security Implications of Global Warming (Arktik Erime: Küresel Isınmanın Ekonomi ve Güvenlik Açısından Etkileri)”, *Foreign Affairs*, March/April.

[<http://www.foreignaffairs.com/articles/63222/scott-g-borgerson/arcticmeltdown>];

(Erişim tarihi: 18/05/2018)

Arctic Climate Impact Assessment, *Final Scientific Report (Arktik İklimsel Etki Değerlendirmesi, Nihai Bilimsel Rapor)*. [<http://www.acia.uaf.edu/>] (Erişim tarihi: 15/03/2018).

lidir. Bunların sonucunda küresel ısınma mültecilerinin sayısı artacak ve geri kalan iskân edilebilir güvenli ve yüksek adalar üzerinde yeni ve daha şiddetli hak iddiaları ortaya çıkacaktır.

E) MAVİ EKONOMİ

Beşinci, ancak en önemlilerden biri ve en yakın zamanda meydana gelen gelişme, Mavi Ekonomi kavramının ortaya çıkışıdır. Mavi Ekonomi kavramı, sürdürülebilir olsun ya da olmasın, denizcilik sektöründeki tüm faaliyetleri kapsar. Mavi Ekonomi özellikle (a) Gelişmekte Olan Küçük Ada Ülkeleri (GOKAÜ) ve Az Gelişmiş Kıyı Ülkelerinin (AGKÜ) Okyanuslar, Denizler ve Deniz Kaynaklarıyla ilişkisiyle, (b) Mavi Ekonomiye Geçiş ve Mavi Ekonominin önündeki zorluklar ile bunun ada ülkelerinin Balıkçılık Alanları, Su Yaşamı, Kıyı ve Deniz Turizmi, Limanları ve Deniz Taşımacılığı ile Deniz Biyoteknolojisi ve Canlı Kaynağı Araştırmaları üzerindeki etkileriyle ilgilidir. Mavi deniz ekonomilerinin ortaya çıkması ve ulusal gelişmelere katkısıyla, adalar, ulusal ihtilaflarda yeni bir cephe olmaya başlamıştır. Bu durum, yukarıda da açık bir şekilde gösterildiği üzere, adaların, ada toprakları üzerinde egemenlik ve deniz sınırlarının çizilmesinde deniz yetki bölgeleri meydana getirme kabiliyetleri bakımından, özellikle Doğu ve Güneydoğu Asya ile Ege'de deniz ve bölge ihtilaflarında kritik bir faktör olarak kalmaya devam etmesine ilaveten ortaya çıkmıştır. Mavi Ekonomi özellikle kıyı, takımda ve ada devletlerinin ekonomilerini etkilemektedir. Bu ülkeler için Mavi Ekonomi, denizin ve deniz kaynaklarının sürdürülebilir ekonomik kalkınma için kullanılması anlamına gelmektedir. Bu nedenlerle, Mavi Ekonomi adaların hukuki rejimlerinde yeni sorunlar ortaya çıkarmıştır.

Yukarıda açıklanan 5 etkenle bir araya geldiğinde, Sözleşme kapsamında adaların rejiminde güvenlik endişeleri ve zorlukları söz konusudur.

VII. GÜVENLİK ENDİŞELERİ VE ZORLUKLARI

A) GÜNEY ÇİN DENİZİ

Çekişmeli adalar ve güvenlik ihtilaflarındaki en sıcak nokta Güney Çin Denizi'dir. Denizcilik milliyetçiliğinin yanı sıra, ulusal deniz güvenliği adaların rejiminde başa çıkılması gereken bir diğer zorluktur. Öte yandan, yakın zamanda meydana gelen gelişmeler, bu meseleyle ilgili Güney Çin Denizi'nde yaşanan ada ihtilaflarının bazı taraflarının konumunu açıklığa kavuşturmuştur. Meskün veya ıssız adaların deniz bölgelerine ilişkin hak iddialarının ortaya atılmasına ve deniz bölgelerinin sınırlarının tayin edilmesine etkilerini azaltan bir eğilim de mevcuttur. Bu gelişmelerden ikincisi, denizde yetki bölgesinin genişletilmesi iddialarına dayanak olarak addedilmiş olsalar dahi, adaların, çevrelerindeki ana kara ve ana kara topraklarına kıyasla bu tür haklarının ancak çok sınırlı bir mesafede olabileceğini göstermektedir. Bu görüşün, örneğin Güney Çin Denizi'nde hak iddia eden devletler tarafından kabulü, denizdeki hak iddialarında çakışan bölgeleri önemli ölçüde daraltarak, ihtilafları ciddi düzeyde basitleştirirdi. Ancak Çin'in bu adalar üzerinde donanma ve hava üsleri inşa etmesiyle sorun, daha da çözülmez bir hal almaya başlamıştır.

B) CHAGOS ADALARI

Güvenlik endişeleri ve sömürge mirasının bir arada bulunduğu ikinci örnek ise BK ile Morityus arasındaki Chagos Adaları ihtilafıdır. Chagos Adaları, Hint Okyanusunda 60'tan fazla tropik adayı kapsayan, yedi ato-

lün oluşturduğu uzak bir takımada grubudur. En yakın kara kitlesi, kuzeyindeki Maldivlerdir. Adalar 18. yüzyıldaki Fransız akınlarına kadar Morityus ada halkının bir parçasıydı. Fransızlar 1810 yılında adayı BK'ya bırakmıştır ve BK, Britanya Hint Okyanusu Topraklarını oluşturmak için Chagos Takımadasını Morityus'tan ayırmıştır. 1971'de İngiltere, Diego Garcia Atolünü bir askeri üs inşa etmek üzere ABD'ye kiralamış, adada yaşayan yerli Chagos halkını ise sürgün etmiştir. Günümüzde Diego Garcia, Chagos Adalarının meskûn olan tek bölümü olup, sadece askeri ve sivil sözleşmeli personel tarafından iskân edilmektedir. BK 2010 Yılı Nisan Ayında, açık bir şekilde tahliye edilmiş yerli halkın adaya yeniden yerleşmesini engelleme girişimi olarak dünyanın en büyük deniz koruma alanını kurmuştur. Aralık 2010'da Morityus, Deniz Koruma Alanının yasallığının sorgulanması için BMDHS kapsamında BK aleyhine dava açmıştır. 2015 yılında dava dosyası Uluslararası Tahkim Divanına kadar intikal etmiş, burada Morityus ve BK'nın sözcüleri kapalı duruşmalarda Deniz Koruma Alanının yasallığına ilişkin iddia ve savunmalarını BM heyetine sunmuştur. Morityus, kendi lehlerine verilen hükmün, BK'ın bu adalar üzerindeki hak iddialarını düşürerek, adaların tekrar Morityus egemenliğine girmesini sağlayacağını düşünmektedir⁸⁰.

⁸⁰ BK'a karşı diplomatik bir hamle olarak BM, BK egemenliğindeki ve ABD ile ortak kullanılan önemli bir askeri üsse ev sahipliği yapan Chagos adalarının kaderinin Uluslararası Adalet Divanı tarafından tayin edilmesi yönünde görüş belirtmiştir. Hint Okyanusundaki bu takımadalar, BK'nın 1965 yılında bunları Morityus'tan ayırarak adaların en büyüğü olan Diego Garcia üzerinde ABD ile ortak bir askeri üs kurmaya yönelik kararından bu yana yıllardır süregelen bir ana meseleyi teşkil etmektedir. BM Genel Kurulu, Morityus tarafından teklif edilen ve Afrika ülkeleri tarafından desteklenen, adalar zincirinin kaderine ilişkin meselenin Uluslararası Adalet Divanına intikal ettirilmesine dair bir karar almıştır. Söz konusu tedbir, Almanya ve Fransa dâhil bir çoğu Avrupa ülkesi olan 65 çekimser oyla birlikte 94-15 çoğun-

C) POTANSİYEL ARKTİK ADALARI⁸¹

Tahmin edilebileceği üzere, adalara ilişkin hak iddiaları savaşının bir sonraki meydanı Arktik'tir. Burada, küresel ısınma çifte ters etkiye ne-

lukla onaylanmıştır. Bu oylama BK'nın, Avrupa Birliği'nden ayrılma kararı almasından sonra BM içerisinde diğer Avrupalı devletleri arasından yandaş toplayabilme becerisinin sınanması olarak görülmüştür. Britanya ve ABD, meselenin iki taraflı bir ihtilaf olduğunu öne sürerek, 193 ulusun temsil edildiği kurulda tedbire aleyhinde güçlü bir destek toplamıştır. Rusya Çin ve birçok AB ülkesi de çekimserlik haklarını kullanmışlardır. Karar, Britanya'nın askeri bir üs kurmak amacıyla Chagos'u Morityus'tan ayırarak, Chagos sakinlerinin yeniden iskân ettirilemesine dair kararı hakkında, Uluslararası Adalet Divanının "tavsiye niteliğinde görüş" bildirmesini talep etmektedir. Uluslararası Adalet Divanının kararı bağlayıcı nitelikte olmasa da, Chagos Adaları'nın iadesi için Morityus tarafından yürütülen bir kampanyaya destek sağlayacaktı. Morityus Temsilcisi, Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna, ikili görüşmelerin sonuçsuz kaldığını ve ülkesinin bu adalardaki egemenliğinin, Diego Garcia üssünün statüsünü tehdit etmeyeceğini bildirmiştir. Diego Garcia ABD'nin Merkezi İstihbarat Teşkilatı (CIA) tarafından 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra Afganistan'da gözaltına alınan terör şüphelilerini sorgulama merkezi olarak kullanmıştır. Morityus BK'ı, BM'in değerlendirmesinden kaçınarak uluslararası adaletin tecelli etmesini engellemeye çalışmakla suçlamıştır. Morityus, Hint Okyanusu BK sömürge egemenliğindeyken, BK'nın kendi topraklarını bölmesinin yasa dışı olduğunu öne sürmüştür. Britanya, Morityus'un Chagos Adalarındaki egemenlik iddialarını reddetmekle birlikte, belirli bir tarih belirtmeden askeri üsse artık ihtiyaç duyulmadığında, takımadayı Morityus'a iade edeceğini belirtmiştir. Hindistan ve bazı Afrika ülkeleri kararın kabul edilmesi lehine oy kullanmıştır.

⁸¹ Bakınız; Timo Koivurova "Climate change could lead to Arctic conflict, warns senior NATO commander", *The Guardian*, 11 Ekim 2010.

[<http://www.guardian.co.uk/environment/2010/oct/11/nato-conflict-arcticresources>] (Erişim tarihi: 01/04/2018).

"Russia plans to create Arctic military force", *Associated Press*, 27 Mart 2009, [<http://www.msnbc.msn.com/id/29916834/>] (Erişim tarihi: 08/04/2018).

17. "Russia plants flag on North Pole seabed", *The Guardian*, 02 Ağustos 2007, [<http://www.guardian.co.uk/world/2007/aug/02/russia.arctic>]; Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi Kıta Sahaneliği Sınırları Komisyonu, Norveç'in Arktik Okyanusunda, Barent Denzinde ve Norveç Denzinde Kıta Sahaneliği Sınırlarına Dair 27 Kasım 2006 Tarihli Bildirimine İlişkin Komisyon Tarafından 27 Mart 2009 Tarihinde Kabul Edilen Komisyon Tavsiyesi ile müteakip tadilleri.

[http://www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/nor06/nor_rec_summ.pdf];

Weber, Mel, (2009), "Defining the Outer Limits of the Continental Shelf across the Arctic Basin: The Russian Submission, States' Rights, Boundary Delimitation and Arctic Regional Cooperation", *The International Journal of Marine and Coastal Law*, 24, ss. 653–681.

den olmaktadır. Meselenin bir tarafı, deniz seviyelerinin yükselerek buzulların erimesiyle düşük rakımlı ada devletlerinin yok olmasıdır. Buzulların küçülmesiyle daha fazla kara parçası ve ada açığa çıkması ise diğer tarafını teşkil etmektedir. Bunlardan birincisi şiddetli ihtilaflara yol açmayabileceği düşünülse de, ikincisi özellikle yeni adaların süper güçlerin bölgelerinin arasındaki buz üzerindeki hayali düz çizgi üzerinde olması durumunda bazı ihtilaflara yol açacaktır. Özellikle potansiyel adaların birçoğu veya tamamı, insan yaşamının sürdürülmesine uygun olmayacağından ve dolayısıyla Sözleşme çerçevesinde KS, KAS, BB ve MEB hakkı doğurmayacağından bu ihtimal daha güçlüdür⁸². Bu sürecin nihai sonucu, herhangi büyük bir deniz olmadan sadece küçük havuzlar veya göller olabilir. Diğer ise Arktik üzerinde seyrin mümkün hâle gelmesi, böylelikle Doğu ile Batı arasındaki mesafe kısalarak geleneksel Burun ve Süveyş Kanalı rotalarının terk edilmesidir. Ortaya çıkan yeni adalar ve kayalıkların arasından yapılacak bu tür bir geçiş yeni ihtilaflar çıkarabilir ve Sözleşme kapsamında hâlihazırda mevcut haklara mani teşkil edebilir.

D) SOCOTRA ADALARI

Güvenlik endişelerinin mevcut olduğu, adalara ilişkin son, en yeni ihtilaf Yemen ile BAE arasındaki Yemenli Socotra adası üzerinedir. Adadaki Yemen egemenliği ihtilafı olmasına rağmen, BAE askeri birlikleri Yemeni Husi isyancılara karşı Suudi Arabistan liderliğindeki koalisyonun bir parçası olarak adayı yakın zamanda işgal etmiştir. Adaların hukuki

⁸² Madde 121(3).

rejiminin, bölgesel rekabet meselelerine ve dolayısıyla endişelere karıştırılmasının klasik bir örneğidir.

SONUÇ

Adaların hukuki rejimi, BMDHS kapsamındaki çözülmemiş diğer meselelerin yerini almıştır. Bazıları siyasi bir tarihe sahip ada ihtilafları, sömürgecilik yüzyıllarından bu yana hâlâ çözülmemiş durumdadır. Sözleşme, 25 yıllık müzakere sürecinde boşlukların doldurulmasını ve çözülmemiş sorunların halledilmesini sağlayamamıştır. Milliyetçilik, ortaya çıkan yeni zorluklar ve gelişmeler, sorunun daha da hararetli bir hâl almasına neden olmuştur. Bunların üzerine, Küresel Isınma ve Arktik erime de bu denkleme eklenmiştir. Daha da kritik olan mesele, çözülmediği takdirde özellikle Güney Çin Denizi ve Ege Denizi'nde şiddeti tetikleyebilecek olan güvenlik endişelerinin ortaya çıkmasıdır. 1982 Falkland Savaşı ile ara sıra Türk ve Yunan deniz ve hava kuvvetleri arasında yaşanan çatışmalar bu konuda önceliklidir. İhtilaflar konusunda Çin, Japonya ve Güney Kore'de akademisyenlerin kendi ulusal hak iddialarını desteklediği görülmektedir. Türkiye'nin bu meselelerle ilgilenmesi tabii olmakla birlikte, konu hakkında ulusal politikaların tartışılması ve geliştirilmesi için muhtemelen en iyi başlangıç noktası DEHUKAM'dır. Bunun öncüsü özellikle Çin ve Japonya'nın kardeş kurumlarının, kendi ulusal çıkarları lehine savlar öne sürülmesine önemli ölçüde dahil olmasıdır. Denizcilik alanında çalışmalar yapan özellikle Japon akademisyenler kendi uluslarını ilgilendiren ihtilaflar hakkında araştırmalar yapmış, görüşler almış, çalışmalar yayımlamış, ulusal ve uluslararası sempozyumlar düzenlemiştir. Bu süreçte kendi ülkelerinin konuya ilişkin dış politi-

kalarının belirlenmesine önemli katkılar sağlamışlardır. Bu politikalarda, bir dizi önerinin riske atılabileceği belirtilmiştir.

İhtiyacımız olan; öncelikle çok istenmesine rağmen hâlihazırda mevcut olmayan, bu konuda hem devletlerin uygulamalarına hem de uluslararası yargılamaya ancak çok az katkı sağlayabilen, genel olarak Sözleşmenin ve özellikle madde 121'in kabul gören bir yorumudur. İkincisi, özellikle Ege, Güneydoğu Asya adaları ve Falkland Adaları üzerine yaşanan ihtilafların taraflarının, geniş deniz bölgeleri hakkı meydana getirebilecek belirli nitelikler konusunda çok farklı görüşlere sahip olduğu açıktır. Üçüncüsü, ada ihtilafları bölgesel deniz ve kara ihtilaflarının barışçıl bir şekilde çözüme ulaştırılmasında temel sorun olarak kalmaya devam etmektedir. Dördüncüsü, küçük, uzak adaların, deniz bölgeleri meydana getirme ve deniz bölgelerinin sınırlandırılmasının rolünü azaltmaya yönelik eğilim, özellikle Ege Denizi, Güney Çin Denizi ve Falkland adaları/kayalıkları muammasının üstesinde gelme yaklaşımları sunmakta ve desteklemektedir. Beşinci ve sonuncusu, ada ihtilaflarının çözülmesinin, çakışan deniz bölgelerinin kapsamının daraltılmasını veya ılımlaştırılmasını ve akabinde bu iki bölgede ihtilaflı adalar üzerine muhtemel çatışma "bombasının imha edilmesini" sağlaması gerektiğidir.

KAYNAKÇA

Borgerson, S.: “Arctic Meltdown: The Economic and Security Implications of Global Warming”, *Foreign Affairs*, March/April 2008. [<http://www.foreignaffairs.com/articles/63222/scott-g-borgerson/arcticmelt-down>] (Erişim tarihi: 18/05/2018).

Elferink, A.G. O.: “The Continental Shelf in the Polar Regions: Cold War or Black-Letter Law?”, *Netherlands’ Yearbook of International Law*, 2009, C. XL, S. 4, s. 121-181.

Giles, H. – Robinson, W. P. (Eds.): *The New Handbook of Language and Social Psychology*, Oxford 2009.

Weber, M.: “Defining the Outer Limits of the Continental Shelf across the Arctic Basin: The Russian Submission, States’ Rights, Boundary Delimitation and Arctic Regional Cooperation”, *The International Journal of Marine and Coastal Law*, 2009, C. 24, S. 4, s. 653-681.